

De Yzerbode

Verantwoordelijke uitgever:
Drukkerij Schoonaert bvba
Bergenstraat 1, 8972 Roesbrugge
tel. 057 30 03 79 - fax 057 30 09 80
info@drukkerijschoonaert.be
ING BE96 3850 0570 7505 - IBAN BBRUBEBB
Afgiftekantoor 8900 Ieper P708717

Boter en kaas in de Kasselrij Veurne (3) 16de - begin 19de eeuw

HOOFDSTUK 3: METROLOGIE

Wat het Ancien Régime kenmerkt is de verscheidenheid in maten en gewichten. Voor kaas en boter was dit evenzeer het geval als voor andere en veel beter op dit vlak gedocumenteerde eetwaren zoals de broodgranen. Dit is mogelijk te wijten aan het feit dat deze een veel wezenlijker onderdeel van de menselijke dagelijkse behoeften uitmaakten dan zuivel. Een uitdrukking als *het dagelijks brood* is in dit opzicht tekenend, maar *bij brood alleen kan de mens niet leven* zegt een andere uitdrukking en geeft ook aan dat er wel degelijk andere voedingswaren voorkwamen bij onze voorouders.

A. Methode

Kaas en boter werden vroeger (en nu nog steeds) per gewichtseenheid verkocht, dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld graangewassen die per inhoudsmaat verkocht werden. Reden hiervoor is misschien dat het bijna niet mogelijk is om de kwantiteit aan kaas en boter te meten via een inhoudsmaat. Dit veroorzaakte vroeger natuurlijk heel wat problemen aangezien niet iedereen over een degelijke en betrouwbare weegschaal of *wage* beschikte.

Om onze weg te vinden in het gewichtenprobleem namen we daartoe een aantal basiswerken ter hand. Zo hebben we H. Doursther, P. Vandewalle, H. De Schrijver en de nota's in *Dokumenten voor de geschiedenis van prijzen en lonen in Vlaanderen en Brabant* gecombineerd met J. Mertens. Uiteindelijk bleek enkel P. Vandewalle een oplossing te bieden voor ons probleem. Hij geeft voor het pondgewicht in de Kasselrij Veurne de volgende gegevens weer:

- het gewoon pond = 0,464 kilogram (afgrond op één duizendste)
- het boterpond = 0,436 kilogram (idem)

Daarmee moeten we het stellen. Laten we eerst nog kijken naar de 'naburige' situatie.

Voor het Brugse Vrije weten we dat boter en kaas verkocht werd per *wage*. Een *wage* boter was te Brugge gelijk aan 180 pond of 83,5 kg. Eén pond boter was also gelijk aan 0,464 kg. Een *wage* kaas daarentegen was gelijk aan 120 pond Brugs zuivelgewicht of 60,6 kg. Een pond Brugs zuivelgewicht bedroeg dus 0,505 kg.

In de Kasselrij Sint-Winoksbergen hebben we weer een andere situatie. Ze ziet er als volgt uit:

- de 'steen' voor boter woog 4 pond van 14 onsen of 1,74 kg. Eén pond boter = 0,435 kg
- de 'grote pyze' voor boter woog 30 steen of 52,2 kg
- de gewone 'pyze' woog 11 pond en 3/4 of 5,11 kg
- de 'poize' van boter woog 12 'pyzen' of 141 pond die 61,335 kg wegen.

Voor kaas veronderstelt P. Vandewalle dat hetzelfde pond werd gebruikt als voor boter (= 0,435 kg).

Hoe kunnen we dit alles nu aanvullen? Uit onze bronnen zoals disrekeningen en kasselrijrekeningen kunnen we niet opmaken welk pond er effectief gebruikt werd. Dit is evenmin het geval voor de rekeningen van de Duinenabdij. Wel kunnen we bevestigen dat de kaas verkocht werd per *waghe* te *Bergues* en in de 'buurt' van Nieuwpoort. In de stad Nieuwpoort was er blijkbaar ook een afzonderlijk gewicht voor boter in gebruik.

Verder over Nieuwpoort konden we verhelderende aantekeningen uit 1670 vinden over maten, gewichten en geld. Eén pond te Nieuwpoort bestond uit:

- 16 ons
- en 6 pond vormde één steen.

Belangrijk is de volgende notitie: 100 pond van Nieuwpoort is ongeveer 92,5 pond te Brugge en Oostende. **Maar 100 pond te Nieuwpoort**

= 100 pond te Veurne, Diksmuide en Duinkerke! Het betekent dat het pondgewicht te Brugge zo'n 8 % zwaarder was dan te Veurne, Nieuwpoort, Diksmuide en Duinkerke.

F. Van Heerswynghels, auteur van een boekje dat dateert uit de zogenaamde Hollandse periode, helpt ons verder naar een oplossing van het probleem. Waarschijnlijk moet in deze periode enkel nog het gewicht van boter te Diksmuide belangrijk geweest zijn. Het zogenaamde Diksmuids *botergewigt* voor één pond boter was gelijk aan 0,540 kg.

Wanneer we het bovengaande eens in tabelvorm zetten dan zien we duidelijk de verscheidenheid:

Tabel 1: Verscheidenheid onder (zuivel) gewichten in kg per lokaliteit

Plaats	Pondgewicht	Botergewicht	Kaasgewicht
Kass. Veurne	0,464	0,436	-
Brugse Vrije	0,464	-	0,505
Kass. St. Win.	0,435	0,435	0,435
Diksmuide	-	0,540	-

Hieruit blijkt duidelijk de tegenstelling met onze reeds boven vermelde gegevens. Volgens de aantekeningen over de gewichten te Nieuwpoort zou 100 pond gelijk zijn aan 100 pond te Veurne of te Duinkerke. Via P. Vandewalle weten we dat het pondgewicht te Duinkerke eveneens 0,435 kg woog. Dit geeft aan dat het pondgewicht te Veurne en te Sint-Winoksbergen gelijk zou zijn. Maar uit de bovenstaande tabel blijkt dit niet het geval te zijn. Maar toeval of niet is het boterpondgewicht te Veurne wél gelijk, op één duizendste na, aan het pondgewicht te Sint-Winoksbergen.

Zijn die notities betreffende de maten te Nieuwpoort dan wel correct? Dit leiden we af uit de opgegeven onderlinge verhouding waarbij 100 pond te Nieuwpoort gelijk is aan ongeveer 92,5 pond te Brugge. Dit geeft dan,

als we even stellen dat het pondgewicht voor de Kasselrij Veurne niet klopt, dat 100 keer het pondgewicht te Duinkerke (is gelijk aan het pondgewicht te Sint-Winoksbergen dat 0,435 kg bedraagt) 43,5 kg weegt en dat ongeveer 92,5 keer het pondgewicht te Brugge 42,9 kg weegt. Dit geeft een verschil van 1,3 % tussen beide. Als we de uitdrukking 'ongeveer' zoals hierboven vermeld wat ruim interpreteren dan zou blijken dat de nota's over de maten te Nieuwpoort wel correct zijn.

Gaan we onze bevindingen wat verder extrapoleren dan zouden we kunnen komen tot de volgende conclusies waarbij het pondgewicht, het boterpondgewicht en ook het kaaspondgewicht in de Kasselrij Veurne onderling gelijk zouden zijn en ongeveer 0,436 kg kunnen wegen per pond. Het pondgewicht te Diksmuide zou op zijn beurt gelijk zijn aan het pondgewicht te Veurne dat 0,436 kg bedraagt.

Samenvattend én met een duidelijke onderschrijving van het feit dat we hier een speculatieve weg bewandelen, geven we de volgende nieuwe tabel:

Tabel 2: Mogelijke onderlinge verhouding der gewichten in kg per lokaliteit

Plaats	Pondgewicht	Botergewicht	Kaasgewicht
Kass. Veurne	0,436	0,436	0,436
Kass. St. Win.	0,435	0,435	0,435
Diksmuide	0,436	0,540	-
Nieuwpoort	0,436	-	-
Brugse Vrije	0,464	0,464	0,505

Tenslotte zal reeds duidelijk zijn dat het probleem van de maten wellicht niet geheel kan opgelost worden. Reden hiervoor is het tekort aan gegevens die rechtstreeks een aanduiding geven om tot een sluitende oplossing te komen. Laten we dus hopen dat toekomstig

onderzoek voor een verdere verfijning van dit probleemdossier kan helpen zorgen.

B. Oppervlaktematen

De basisoppervlakte-eenheid vormde de vierkante roede en bedroeg 0,0015147664 ha. Daarbij kwam dat:

- 100 roeden = 1 linie
- 3 linie(s) of 300 roeden = 1 gemet.

Na afronding zien we dat 1 gemet ongeveer gelijk is aan 0,45 ha.

C. Muntstelsels

De voornaamste rekenmunten die in gebruik waren in de Kasselrij Veurne en die we ook in onze bronnen terugvonden, zijn het pond Paris en het pond groten Vlaams. Ze kenden volgende onderverdelingen:

- 1 pond groten Vlaams = 20 schellingen groten Vlaams = 240 deniers of penningen groten Vlaams
- 1 pond Paris = 20 schellingen Paris = 240 penningen Paris.

De rekenmunten verhouden zich onderling op volgende manier:

- 1 pond Vlaams = 12 pond Paris
- 1 pond Vlaams = 6 gulden
- 1 Belgische of Franse Frank = 22,05 groten Vlaams.

Daarmee hebben we een overzicht gegeven van de belangrijkste rekenmunten in de Kasselrij Veurne tijdens het Ancien Régime.

Wordt vervolgd.

Laurent Hoornaert

Hartslagen
van Rik Ryon

Als je iemand
een steen in de weg
wil leggen,
neem dan
een edelsteen.

Uitgaven te verkrijgen bij Rik Ryon
Blokweg 2 - 8972 Proven
rik.ryon@telenet.be

TE KOOP

2 gereviseerde DAMESFIETSEN

Tel. 057 40 03 82

VERHUUR MINI KRAAN

1,7 ton minigraver
0496 44 36 02
€ 100 per dag

Worm Diego
Blokstraat 25
8972 Proven

DAKWERKEN

**MASSON
VERHYSER**

NIEUWBOW EN RENOVATIE

DAKPANNEN - DAKCONSTRUCTIES - ZINKWERKEN
ROOFING - EPDM - LEIEN - ISOLEREN - HERSTELLINGEN

Winnezelestraat 55 - 8978 WATOU - GSM 0478 74 47 09

Europa-centrum

Bergenstraat 2 - 8691 Beveren a.d. IJzer
op overoever van Bertennest
te Roesbrugge

IN VAN DER HALLEN-GEMEENSCHAP & EUROPA-BROEDERSCHAP

ONTMOETINGS-DAGEN

21 MAART - 21 MEI 2015

- zaterdag 21 maart om 9.10 uur: per trein uit Poperinge naar 55ste Ernest van der Hallen-Dag te Lier met getuigenis door Jos Wouters, Hugo Rau en Robin Vandenberghe
- zondag 22 maart om 15 uur: Gebroeders Van Raemdonck-hulde met gelijknamige kring te Steenstrate. Meerijden via p.stef@skynet.be of bertennest@skynet.be
- dinsdag 24 maart om 19 uur in 't Spaans Kwartier, Groenestraat 14 te Izenberge: "Nacht van de Geschiedenis" met Davidsfonds. Na avondmaal vertelt Eddie Niesten over eetgewoontes van het volk achter het front tijdens WO 1. Info: Peter van Ryckeghem, tel. 058 51 05 31
- donderdag 26 maart om 19.30 uur in Kristen Volkshuis te Roesbrugge: fotografische getuigenis "Te voet naar Santiago de Compostela" met Luc Demey
- vrijdag 27 maart om 20 uur in zaal De Moote te Stavele: liederen en dagboek "Flarden WO 1" met Ceciliakoor en volksmuziek
- Palmzondag 29 maart om 11.10 uur: per trein naar Brussel: 6de "Mars voor het Leven" vanaf de Kunstberg bij Centraal Station
- Goede Vrijdag 3 april: bezinningsdag met "Kruisweg der Ongeborenen" in Kapel van Europa-Centrum te Beveren aan de IJzer. Inschrijven vooraf op tel. 057 30 02 08
- Pasen 4-5 april: deelname Paasviering in Abdij Westvleteren, waarna vlagfeest met VVB bij de "Ronde van Vlaanderen"
- zaterdag 11 april om 8.30 uur vanaf Rijselpoort te leper: daguitstap naar Mons, "Culturele hoofdstad van Europa" samen met West-Vlaamse Gidsenkring: rondrit en wandeling met o.m. bezoek expo "Van Gogh in de Borinage". Inschrijven vooraf noodzakelijk: kristin.demeyere@telenet.be of tel. 0474 97 37 59
- zondag 12 april: August Bormsherdenking te Merksem met H. Mis om 11.30 uur in Franciscuskerk en grafrede door Hector van Oevelen
- dinsdag 14 april om 14 uur in De Brikerij, Groenestraat 35 te Izenberge: concert met piano-drum-accordeon / PI Dr Ac-familie Raebaey uit Roesbrugge samen met VL@S-Alveringem
- vrijdag 17 april om 20.15 uur in Kruitmagazijn te leper: theatermonoloog "De Uitvinder" met Victor Frederik (leper Vredestad)
- zaterdag 18 april van 10 tot 17 uur: vormingsdag rond "Lofprijzing" in Taborhuis

Tielt in Charismatische Vernieuwing

- woensdag 22 april om 19 uur: Bijbelavond "Job en het waarom van menselijk lijden" met Hans Debel in Karmel, Frezenberg te Vlamertinge
- donderdag 23 april om 19.30 uur in Huize Astrid, Gentstraat 6 te Oostende: getuigenis "Zinvol leven met liefde in alle aspecten" door Mia Leijssen
- zaterdag 25 april om 14 uur vanaf kerk Zuidpeene (Frans-Vlaanderen): 39ste "Zwijgende voettocht door slagveld van de Peene" (1677), waarna gespreksavond met Elke Sleurs in "De Kwelle" bij NVA-Alveringem
- zondag 26 april vanaf 8.45 uur: veldtocht door "leperboog" (Eerste Wereldoorlog) samen met VVB-West vanuit Koksijde. Info via Bertennest 057 30 02 08 of bertennest@skynet.be
- vrijdag 1 mei vanaf 14 uur: Meiboomplanting met VNJ in 't Meiveld, Groenestraat 54 te Belsele. Om 20.30 uur kaarsjesprocessie van kerk in Izenberge naar O.L.Vrouw-Kapel
- zondag 3 mei: bezinning in Europa-Centrum met bedevaart om 15.30 uur naar "O.L.Vrouw van Vlaanderen" in St.-Barbaracollege, Savaanstraat te Gent
- zaterdag 9 mei om 20.30 uur in feestzaal te Boeschepe (Frans-Vl.): zanghulde aan Serge Gainsbourg o.l.v. Jef Kino. Afspraak vooraf in Bertennest te Roesbrugge
- zondag 10 mei om 14.30 uur: Oostfrontdag in Erepark te Stekene samen met jeugd en Sint-Maartensfonds
- dinsdag 12 mei om 14 uur in De Brikerij, Groenestraat 35 te Izenberge: toneel "Moederkeszalf" door Theater aan huis uit Gent, samen met VL@S-Alveringem
- 13 tot 17 mei: 12de Internationaal Gregoriaans Festival o.m. met 5 jeugdkoren in Watou en ook te Boeseghem en Duinkerke (Frans-Vl.)
- zaterdag 16 mei om 12.10 uur: per trein naar Antwerpen voor "Mars voor het Gezin" op de Groenplaats te 15 uur. Info en folders via Bertennest, tel.057 30 02 08 of bertennest@skynet.be
- woensdag 20 mei om 19 uur: "Overweldigd door Gods liefde, liefdevolle mensen worden" door René Stockman in Karmel, Frezenberg te Vlamertinge

ER NOG ZO OP GEHAMERD?

"Hoe is 't Gods mogelijk? Ik heb er nog zo op gehamerd", zucht je wel eens als iemand niet naar wens werkt. Maar... gebruikte je wel de juiste hamer? Op 't juiste moment? Op 't juiste plekje?

Nee? Let dan maar op of je krijgt het mogelijks met de boswachter aan de stok! "Boompje rooien, kacheltje stoken," denk je stiekem? Mag je denken! Maar doen? Mag wel, als je met de bosbeheerder een akkoord sloot en die een boom voor je hamerde! Een boom hameren? Ja, niet alleen mensen kunnen een slag van de hamer krijgen. Bomen ook! Die gekapt mogen worden, krijgen traditioneel een merkteken met een "speciale hamer", een soort bijl met, tegenover het snijvlak, in de top van de kop, een gegraveerd metalen merkteken in spiegelschrift. Wie "bomen hamert", hakt met de bijl een stukje schors af zodat hout bloot komt, daarna slaat hij met de kant van de kop het merkteken in het wondvlak. Zo weet de rooier welke boom hij mag vellen en loopt hij geen gevaar een proces-verbaal aangesmeerd te krijgen.

Dat wist en weet Jean-Paul Dumortier uit Stavele en dus riskeert hij niet wegens een ecologische wandaad beboet te worden. Integendeel hij verdient om zijn deskundige kennis, het raadvoorwerpprijsje binnen te halen. En hij hoeft zich daarvoor niet met een gehamerd merkteken te legitimeren, als dat een geruststelling mag zijn!

Waartoe diende dit voorwerp?

Oplossing sturen naar Guido Schoonaert, Bergenstraat 16, 8972 Roesbrugge, tel. 057 30 15 57 of info@drukkerijschoonaert.be. Uit de juiste antwoorden wordt een winnaar getrokken die een prijs ontvangt.

in 'T ROZENHOF

ZATERDAG 4 APRIL om 19 uur
ZONDAG 5 APRIL om 12 uur

Sprankelend aperitief met wachtbordje

Cappuccino van zeekreeft

Warm buffet: vis en vlees, voor elk wat wils

Nagerechtenbord

Koffie met zoetigheden

Aperitief en wijnen inbegrepen: **€ 65 per persoon**

Zaterdag 4 april • "Jan Zonder Trees"
een hilarisch muzikaal spektakel met
aansluitend dansgelegenheid met Studio Pinocchio

Zondag 5 april • "Alex en Ilse"
dit onnavolgbare zangduo brengt ambiance
van bij het aperitief tot aan de al even enthousiaste Studio Pinocchio

Telefonisch reserveren is noodzakelijk: 057 30 03 35
Reservaties zijn slechts geldig mits het storten van het volledige bedrag
(€ 65 per persoon) op rekeningnummer BE73 7380 4150 0460
of contante betaling binnen de 8 dagen na reservatie

Voor onze openingsuren, ga naar www.rozenhof-proven.be

EEN POESLIEVE DEURWAARDER

Marie en Jules hadden een beetje veel boven hun stand geleefd. Ze woonden in een groot, mooi nieuw huis met twee garagepoorten, ze hadden een kleurenTV met stereo, de burens hadden ook één maar het was met mono. Marie en Jules hadden ook een caravan en dan nog met vier wielen, de burens hadden er ook één, maar die had maar twee wielen. Zo zou ik nog een boel dingen kunnen opnoemen. Van Marie en Jules was het altijd mooier en groter dan dat van de burens. Maar het grootste verschil was, dat alles wat de burens hadden, betaald was, en hetgene van Marie en Jules bijna allemaal nog voor een deel betaald moest worden.

Tot op een dag Marie zei: "Jules, als we vandaag nog een deel van die caravan willen afbetalen, is er deze middag geen brood op de plank!"

Zo ging dat stilletjes aan slechter en slechter met die afbetalingen, tot op een dag de deurwaarder aan de deur klopte.

Marie deed de deur open van haar mooie huis en begon direct te pronken als ze diene sjeken tiep zag met zijn akentas. Maar van zodra ze hoorde wie hij was en waarom hij kwam veranderde ze vlug. Ze was precies als een pauw die zijn staart dicht plooide als de vertoning gedaan is.

Dienen tiep deed zijn akentas open en zonder veel te zeggen zette hij zich aan tafel en begon alles op te schrijven wat er in dat mooie huis stond. Jules was er intussen ook bijgekomen en verstond vlug wat hij kwam doen.

Als dienen tiep al een uur aan het schrijven was zei Marie om toch nog iets te kunnen redden: "E mijnheer... en die radio is toch kapot en den TV die boven staat, 't is maar juste rood en groen kleur dat nog werkt". En dien tiep zei kortweg: "Madam, 'k moeten alles opschrijven, 'k zeggen wel alles!!"

Marie, die er nu het hart van in was, zweeg en Jules die nog niks gezegd had, zweeg nu nog veel meer, want ze wisten nu alle twee genoeg. Als dienen tiep gedaan had, plooide hij zijn akentas dicht en vertrok, maar Marie was weer een beetje bijgekomen en riep nog vlug: "Mijnheer, je hebt nog iets vergeten, want we hebben nog een mooie grote kater."

En Marie kreeg als antwoord: "Madam, je mag die kater houden en vet hem maar goed, nu je nog kan, want ge zult binnen enkele maanden blij zijn dat je nog iets hebt om op te eten!" Hij trok de deur toe en was weg.

Rik Ryon
Blokweg 2 - 8972 Proven
rik.ryon@telenet.be

Ruime keuze aan geboortekaartjes en huwelijksdrukwerk

Drukkerij SCHOONAERT

Rouwbrieven en gedachtenissen met foto

Drukkerij SCHOONAERT

PETRAVER NV

officieel verdeler **Petroleumproducten Andy Vermeersch**

Blekerijweg 35 - 8972 PROVEN - Tel. 057 30 04 13 - Fax 057 30 14 13 - info@petraver.be - www.petraver.be

<ul style="list-style-type: none"> ☆ Gasolie (-20°, extra, ultra) ☆ Diesel -20° ☆ Petroleum ☆ Loodvrij 95 ☆ Loodvrij 98 	<ul style="list-style-type: none"> ☆ 2 takt benzine ☆ Tankstation ☆ Bancontact ☆ Oliën ☆ Smeermiddelen 	<ul style="list-style-type: none"> ☆ Selfcarwash ☆ Stofzuiger ☆ Dubbelwandige mazouttanks 	<ul style="list-style-type: none"> ☆ Butaan- & propaangas ☆ Brandhout ☆ Houtskool ☆ Steenkool ☆ PELLET DRIVE-IN
--	---	--	--

Boek nu reeds uw springkasteel! Reserveer voor al uw feesten voor 2015!

ACTIES tijdens de Paasvakantie!

Zondag 5 april
Komst van de Paashaas!
Zondag 12 april
Clown & grime

Wij zijn open op woensdag, zaterdag en zondag telkens van 13.00 tot 18.30 u. en elke vakantiedag, brug- en feestdag van 13.00 tot 18.30 u.

Europalaan 5 - 8970 Poperinge
057 33 89 44 - www.hopsiepop.be

Find us on Facebook

Wèt je gy oe da wyder dat zegn?

"Me zochten ...", zei (de) moarte:

1. Mi wieëns hoaste? 't Droogt ossan!
2. Zit e schof : me vroagen gin stoeëlgeld.
3. Joas, z hed e voetje vooëren.
4. Moager? E ruttelt in ze kleeërs.
5. Je zoedt er de koeden krul van kriegen.
6. Zeg moa wi, 'k hen e breeën rik.
7. Prikt gie moa woaë dat er gin gloof is.
8. In e koleire vloog 'n d'rop mit 't dik ende.
9. Moar enfin, en hoend zoedt 't rieëken.
10. Zien z' etrouwd boven d' holve deure ?
11. Je zieë Paries deur die lumpe van kaffie!
12. E stoeg en kieken lik en hoend op e zieëke koeë.
13. Hadde me tante wieëltjes had, 't wos e tring, ...
14. Te dom voer hooëi t' eten.
15. Joeëns en zwiens wroetelen ollesiens.
16. 't Kampt, zei de bulte, en ze lei vanoender.
17. Z' is te leeëk voe 't helpen dunderen.
18. Koeroazje en hoedt je moar an 't gas.
19. Ze zien gin roste klute weird!
20. Juultje zag ozo zwort of moltsjes gat, ...

En wuk da dat opleverde?

20 p.: Keirsebilck H., Steverlynck M. en Vandenbosch R.

19 p.: Becuwe C., Becuwe M., Denecker St., Dewaele A., Goudezeune M., Igodt L. en Verbaere O.

Dit A.N. ken je. En 't Westhoeks? Oek?

1. een bankschroef 2. een magneet 3. een kauwgum 4. een zwengel 5. een vogelkooi, muilt 6. een tochtscherm 7. een kolenbus 8. een doodskest 9. een gasflës 10. sluitringetje	11. schuimrubber 12. een vergiet 13. een gesp 14. geeuwongher 15. veiligheidsspeld 16. tethanos 17. een fietsbandpleister 18. dartspel 19. hondenleiband 20. haagwinde

*Dommerieken doen
wiene dan ze nie kunnen loaten,
en slimmerieken loaten
wiene dan ze nie kunnen doeën !*

Wim Sohier

UITNODIGING

Inhuldiging van het Centrumpunt
Op 28 maart 2015 om 16 uur op het Roesbruggeplein

Programma:

Welkom en openingsmoment door schepen van Cultuur Loes Vandromme.
Muzikale omlijsting door de Keibloazers. De kinderen mogen eendjes vissen en krijgen een aandenken.

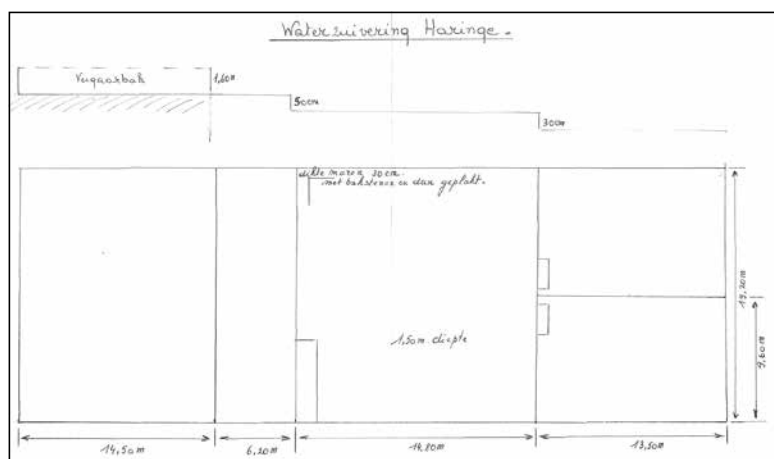
Aansluitend gratis receptie voor alle inwoners van Roesbrugge,
aangeboden door het stadsbestuur en het feestcomité in de Sint-Martinuskerk van Roesbrugge.

Drinkwater voor het front 1914-1918 (aanvulling)

Haringhe Water-Works, ook *Wateringen* genoemd. *Wateringen* was tijdens de eerste wereldoorlog een waterzuiveringsstation in de Heybrugstraat te Haringe. Het water van de IJzer werd met een motorpomp in een bezinkbak getrokken. Er waren 4 terrasvormige bezinkbakken die gemetst en bepleisterd waren. Door het hoogteverschil vloeiende het water naar de volgende bezinkbak en werd tenslotte in de gemetste vergaarbak gepompt. Het gezuiverde water werd geleverd tot in Kemmaal. Het werd met een motorpomp gestuwd in een pijpleiding die langs de spoorweg Duinkerke-Poperinge lag. Deze leiding bestond uit gietijzeren buizen met een koppelstuk. Na de eerste wereldoorlog werd alles omgebouwd tot een vlasverwerkingsbedrijf. Het reservoir bestaat nog en is thans verbouwd tot een schuur. Er werd een grote fabrieksschouw bijgemetst er er werden betonnen rooiputten in gebruik genomen. Het vlas werd met een riek door het klein mangat aangegeven aan een arbeider die in de rooiput stond om dit vlas te stapelen.

Mark en Johan Adriaen

OORLOGSBOEKEN

VERRASSENDE SPOREN VAN DE GROTE OORLOG

Dit boek is het vervolg op het erg succesvolle 'Sporen van de Grote Oorlog'. Daarin werden alle bekende WO I-hotspots belicht, van Tyne Cot tot de Menenpoort. Maar op het vlak van WO I-erfgoed hebben de Vlaamse velden nog zoveel meer te bieden! In deze vervolgeditie wordt ingezoomd op 33 minder bekende, maar daarom niet minder boeiende plekjes die de Grote Oorlog in herinnering brengen.

Dit boek leidt je van de ene verrassing naar de andere en geeft je een antwoord op vragen zoals: Wat maakt de begraafplaats in Roeselare zo speciaal ten opzichte van alle andere in België? Wat had de Spaanse griep in godsnaam te zoeken in Brugge? Welke gesneuvelde van de Grote Oorlog fungeerde als inspiratie voor de figuur van Peter Pan? Op welke ontroerende herdenkingsplaats breng je best een voetbal mee?

Auteurs: Corremans Luc & Reyntjens Annemie

Technische info:

Uitgever: Davidsfonds
Prijs: € 29,95
ISBN nr.: 9789059085398

CLEPPERS

EXPO - DEMONSTRATIES - THEATER

4 april t.e.m. 3 mei 2015 elke dag 14-18 uur
Gasthuis Clep, Gapaard 9, Hoogstade

In het Gasthuis Clep in Hoogstade heeft van 4 april tot en met 3 mei 2015 het herinneringsproject 'Cleppers' plaats. Met diverse tentoonstellingen, demonstraties, voordracht en theater wordt het veldhospitaal uit de Eerste Wereldoorlog opnieuw 'geactiveerd'.

Oorlog in het Godshuis

foto ziekenzaal
(Foto: Archief van het Koninklijk Paleis)

Met tal van foto's en attributen wordt een beeld geschetst van de medische verzorging en het reilen en zeilen in het veldhospitaal.

X-stralen aan het front

Al staat de radiologie bij het begin van de Eerste Wereldoorlog nog in de kinderschoenen, toch ontwikkelt deze techniek zich snel tot een belangrijk hulpmiddel om oorlogsslachtoffers te behandelen. De beroemde Frans-Poolse natuur- en scheikundige Marie Curie brengt, samen met haar dochter Irène, de X-stralen aan het front.

De tentoonstelling, tot stand gekomen met de medewerking van het Belgisch Museum voor Radiologie, focust op het groot belang van het röntgenonderzoek in de oorlogschirurgie en op de onvermoeibare inzet van de Nobelprijswinnaars Marie en Irène Curie, onder meer in Hoogstade.

Pionieren met de radio

Op 10 maart 1900 verzorgde Marconi een demonstratie met TSF (télégraphie sans fil) 'telegrafie zonder draad' in het paleis te Brussel. In opdracht van koning Leopold II bouwde Marconi een zendstation in villa 'Les Pavots' te De Panne. Het station kwam in de lucht op 4 november 1900. Hiermee behoort ons land tot de koplopers op vlak van maritieme radio. Het kuststation verzorgde een permanente radioverbinding met de 'mailboten' op de lijn Oostende-Dover. Reeds in januari 1901 konden dankzij radio-uitzendingen mensen gered worden.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog speelde radio een belangrijke rol. Met de zogenaamde vonkenzenders konden de hogere officieren van op veilige afstand door middel van morse signalen communiceren en belangrijke informatie uitwisselen met het front.

In de tentoonstelling van de Koninklijke Unie van de Belgische Zendamateurs (UBA), verrijkt met een uitgebreide fotoverzameling van Guido Nys, komt deze vroege manier van communicatie uitvoerig aan bod. Van op de historische site Clep zal de UBA-afdeling leper, onder het roepteken ON15CLEP, radiocontacten maken met zendamateurs over de hele wereld. Dit gebeurt op zaterdag, zondag en feestdagen en op verzoek voor groepen.

Gevleugelde helden

Postduiven hebben een belangrijke rol gespeeld tijdens de Eerste Wereldoorlog. Ze werden door alle strijdende partijen massaal ingezet als trouwe postbode of als supersnelle spion. Naar schatting zijn er in de Grote Oorlog meer dan 100.000 duiven in de strijd gegoid.

Een unieke fotocollectie, het levenswerk van Claude Louies uit Grez-Doiceau, brengt hulde aan deze gevleugelde oorlogshelden. De verzameling wordt aangevuld met originele stukken uit de collectie van Joseph De Scheenmaecker van het duivenkweekstation Natural en de Koninklijke Belgische Duivenliefhebbersbond.

Nocturnes

- 'Marie en Irène Curie in Hoogstade'
Op dinsdag 7 april om 20 uur in Clep.
Causerie door Roseline Debaille, westhoekgids en auteur van het boek "Marie & Irène Curie en 'la Brave Petite Belgique'".
Tickets: € 3.

- 'Whizz Bang'
Verpleegster tussen front en achterland
Theater Leen Persijn

Op vrijdag 17 april om 20 uur in Clep. Muzikale theatermonoloog over een jonge, levenslustige verpleegster in de Grote Oorlog. 'Sister Angel' wordt ondergedompeld in de miserie van de oorlog, maar ook in hartstocht, mededogen, verliefdheid en moed. Met de muzikale ondersteuning van Eddy Peremans vult Leen Persijn haar monoloog aan met beklijvende liedjes uit en over de Eerste Wereldoorlog.
Tickets: € 5 VVK- € 6 ADD.

Organisatie, info en tickets:
Dienst Toerisme en Cultuur,
St. Rijkersstraat 19, 8690 Alveringem
058 28 88 81 - cultuur@alveringem.be -
www.alveringem.be -
www.oorlogserfgoed.alveringem.be.

100 JAAR GELEDEN

SPOOR- EN ANDERE VERBINDINGSWEGEN DOORHEEN ROESBRUGGE-HARINGE

De bevoorrading van de Belgische troepen achter de IJzer en van de Franse troepen die in België waren gekomen, stelde aanvankelijk geen al te grote problemen, daar meerdere verbindingswegen vanuit Frankrijk de grenzen doorkruisten. Toch werd de noodzakelijkheid van een degelijke spoorwegverbinding al gauw aanvoeld, want de Belgische legerleiding legde van Adinkerke eerst een smalspoor, het 'Decauville'-spoor genaamd, door het volk 'dikkevillekes' geheten. Dit tot over de IJzer aan de Wayenburg. Later werd dit in samenwerking met de Franse legerleiding, langs Proven om een spoorwegverbinding met Poperinge. Langs Izenberge, het station van 'Klein-Leysel' op Beveren-IJzer, de spoorbrug over de IJzer, het Wayenburgstation en Proven werd de verbinding Poperinge-Adinkerke achter de fronten verwezenlijkt. Zelfs werd er door de Fransen een dubbelspoor van gemaakt vanaf de Wayenburg Poperingewaarts, doch na de oorlog, wanneer deze spoorlijn ingeschakeld werd in het geheel van het Belgische spoorwegnet, werd Poperinge - Adinkerke opnieuw enkelspoor. Jammer voor de Westhoek, werd een 15-tal jaren later deze verbinding verbroken, daar de spoorwegbrug geen voldoende veiligheid meer bood.

De Engelse legerleiding van haar kant, die als voornaamste toevoerhaven Duinkerke had, legde van daaruit op haar beurt een dubbelspoor, dat in Proven verbinding gaf met de lijn Poperinge - Adinkerke. Dit spoor stak de IJzer over achter de hofstede H. Deprey, thans Albert Laseure, om vandaar doorheen de velden de steenweg Haringe - Watou te kruisen bij de hofstede Vanwildemeersch, om zo naar Proven door te stoten en de verbinding tot stand te brengen voor het station aldaar. De spoorwegberm van die lijn is nog te zien in de Franse weiden aan de overzijde van de IJzer, doch de spoorweg zelf werd na de oorlog volledig uitgebroken. Van die spoorlijnen liepen meerdere vertakkingen doorheen de velden, daar waar een hospitaal of een of ander depot gelegen was. Zo o.a. bij de hofstede H. Louwaeg langs de Blokstraat, bij de hofstede R. Maes langs de Watoustraat en achter de hofstede Wed. Rouseré alwaar een houten brug was geslagen over de IJzer. Ook het Frans hospitaal, gelegen op Haringe tussen de hofstede K. Deschrevel en de Hoogstraat, had zijn aftakking ervan. Dit was natuurlijk

eveneens het geval met de eerste spoorlijn waarvan hierboven sprake, want in de Oosthoek, achter de herberg 'Sebastopol' was daar eveneens een aftakking voorzien. Buiten deze grote spoorlijnen, die velen zich nog zullen herinneren, was Roesbrugge-Haringe, zowel als Proven en Beveren-IJzer 'doornaaid' met 'dikkevillekes', want deze dienden vooral tot bevoorrading vanaf het grote spoor, van de bergplaatsen van schietvoorraad, van de troepen en de veldhospitelen die hier in de buurt in grote getale te vinden of gelegerd waren. Een van de voornaamste daarvan komende vanuit Frankrijk langs Bambeke en Houtkerke over de IJzer en de Heydebeek, liep tussen de nog bestaande herberg 'In de Heybeek', en de thans verdwenen herberg 'In het Boldershof', eertijds bewoond door M. Boussekeyt-Scharre, om vandaar achter de hofstede J. Delerue en C. Vanexem doorheen het Haendekot eveneens naar Proven door te stoten. Men beweert dat na de oorlog veel 'blauwersmarchandise' langs dit 'dikkevilleke' Frankrijk bereikt heeft.

Door de aanleg van deze beide grote lijnen, was de 'passage' doorheen Roesbruggedorp zeer verminderd. Toch moet men, mogelijks omwille van het toenemende gevaar voor de vliegeraanvallen, die verbindingswegen en de bestaande IJzerbruggen nog voldoende hebben geacht, want over Heybeek en IJzer werden meerdere houten bruggen geslagen in de loop van de oorlog. De brug bij Houtkerke die thans nog bestaat gaf de eerste verbinding aan die kant, doch vanaf de Casselstraat, bij de hofstede J. Vandebussche, langs de Casseldreef die naar de Heybeek liep, werd een tweede brug geslagen. Een derde brug over de Heybeek verbond de Wyngaardmeerschdreef met Houtkerke (bij de herberg 'Au Laboureur'). Niet te vergeten de paardebrug bij de hofstede Cappoen, thans Verheye, die

er toen reeds lag. Naast het nog bestaande brugje bij de herberg 'De Heybeek' in Haringe was een vijfde brug gelegd, naar de hofstede Proot toe. Dit waren minder belangrijke overgangen. Een meer belangrijke overgang kwam tot stand achter de hofstede Rouseré, thans mevr. Rouseré. Van daaruit werden ganse ladingen krijgsgevangenen en vluchtelingen Frankrijkwaarts gevoerd, want die brug gaf verbinding met de grote dubbele spoorlijn op Duinkerke. Het was voor deze laatste brug dat na de oorlog de Gemeentebesturen van Roesbrugge-Haringe en Bambeke toelating vroegen om ze te behouden, wat echter door toedoen van de Franse Toldiensten niet werd toegestaan.

Dicht bij Roesbrugge, vanuit de hoge weide bij 'De Wijngaard' tot grondgebied Beveren-IJzer bij de hofstede Geerardyn, lag een 368 meter lange houten brug 5 meter breed op palen gebouwd dwars over de meersen en over de IJzer. Die brug diende vooral tot ontlasting van de bestaande bruggen doorheen Roesbrugge en werd gelegd o.a. met het oog op het eindoffensief van 1918. Van Roesbrugge naar Stavele toe was enkel de spoorwegbrug, en wie van uit de Oosthoek Beveren wilde bereiken, deed dit bij het 'oversteekhuis' bij C. Lelieurs hofstede. (Een brug over de Haringebeek aan de overzijde van de spoorbaan, verbond de Korte Lindestraat met de kiezelweg Stavele-Wayenburg).

Wat de bruggen in Roesbrugge-dorp betreffen. Deze waren reeds van bij het begin van de oorlog ondermijnd geworden en zij bleven dit gedurende de ganse duur van de oorlog. Gelukkig voor Roesbrugge en Beveren-Einde dienden zij nooit te worden opgeblazen, wat wel het geval zou zijn voor de grote brug enkele tientallen jaren later in 1940 met al de noodlottige gevolgen vandien.

Dit zover het ons werd beschreven en verteld. Veel kleine details ontbreken echter nog. Misschien zijn er mensen die ons die helpen aanvullen. Onze dank daarvoor op voorhand.

Gebaseerd op artikel verschenen in 'De IJzerbode', juni 1971, p. 2, geschreven door J. Gheysen, Haringe.

Uw partner in ecologische technieken

Europese Bisol topmodule, standaard of Full Black versie. Dit zijn voorgesorteerde zonnepanelen met een **hoog rendement** en een uitstekende paneel efficiëntie. Tot **25 jaar opbrengstgarantie!**

Nederlandse Heat Pipe zonnecollectoren. Verbeterd dankzij hun grotere absorptiekern. Door het gebruik van de **vacuümbuis** technologie als perfecte isolator ook in het **tussenseizoen** ideaal om warm water te produceren.

Jochen Debaenst
Westsluisstraat 15
BE-8691 STAVELE

+32 (0) 494 48 21 74
info@ecolis.be
www.ecolis.be

Lentedagen 20-21-22 maart 2015

Dubbele stempels op klantenkaart **ATTENTIE VOOR ELKE KLANT**

Tuincenter AU PETIT JARDIN

Couthoflaan 32 - 8972 PROVEN - Tel. 057 33 39 63 - www.aupetitjardin.be
dinsdag tot zaterdag open van 8.30 - 12.00 u. & 13.00 - 18.30 u.
zondag open van 9.00 - 18.30 u. (maart-april-mei) - gesloten op maandag

Wil je op de hoogte blijven van onze promoties, schrijf je in voor de nieuwsbrief op onze website.

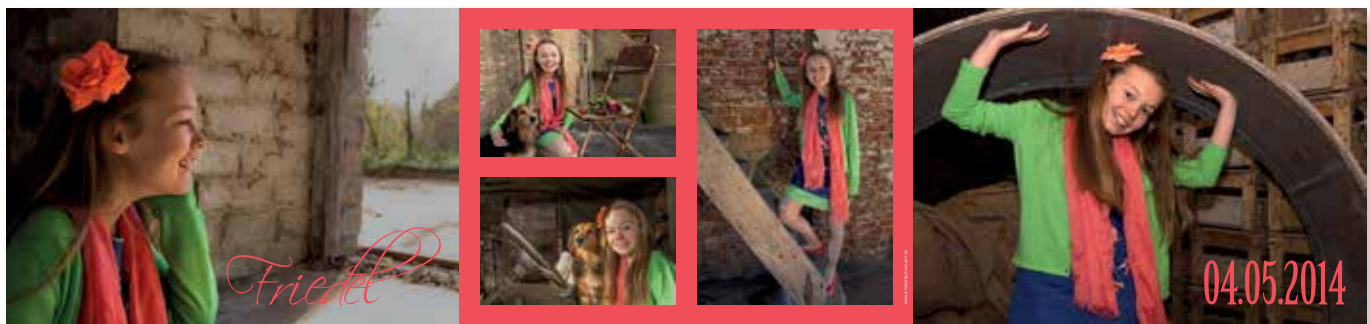
Communie

Breng uw foto's (gewoon of digitaal) binnen.
We maken er een leuk en origineel communiekaartje van !!!

Ook: uitnodigingen - notablokjes - placemats - servetringen - doosjes - ...

Een geschenkje voor iedere communicant !

Nog meer ideeën op www.drukkerijschoonaert.be

drukkerij SCHOONAERT

Bergenstraat 1 - 8972 Roesbrugge - 057 30 03 79 - info@drukkerijschoonaert.be - www.drukkerijschoonaert.be

ABELE

■ Filmvoorstelling: "Manon des Sources" Woensdag 1 april om 14 uur

OKRA Abele presenteert in samenwerking met vzw 't Pensionaat en Stad Poperinge deze gelauwerde Franse film van Claude Berri uit 1986. Gebaseerd op het werk van de Franse schrijver Marcel Pagnol, is deze film, evenals "Jean de Florette" van begin tot einde een ode aan de prachtige natuur van de Provence en aan de mensen die er wonen en leven.

Jean Cadoret overleed ten gevolge van een tragisch ongeval, toen hij hopeloos op zoek was naar een bron. Ugolin en César Soubeyran profiteren nu van deze bron en hun anjerkwekerij floreert. Manon, dochter van Jean, is een mooie, schijnbaar zorgeloze jonge vrouw geworden, die als geitenhoedster de streek door en door kent. Zij blijft op zoek naar antwoorden omtrent de tragische dood van haar vader. Beetje bij beetje komt de waarheid naar boven. We zien Gérard Depardieu, Yves Montand, Daniël Auteuil en Emmanuelle Béart in de voornaamste rollen. Er is prachtige muziek van Jean-Claude Petit.

Dit is het vervolg op de film "Jean de Florette" die in maart vertoond werd.

Het Pensionaat, Abeleplein 8A, 8978 Abele.

Toegang: € 5, drankje inbegrepen.

Info: Frans Cooremans, tel. 057 216 215 of vzw 't Pensionaat 057 33 22 08.

■ Munten- en Brocantebeurs

Zondag 12 april van 7.30 tot 12.30 uur

Op iedere 2de zondag van de maand gaat de verzamelbeurs van Poperingana Numismatica Historia door in Het Pensionaat te Abele. Iedereen die interesse heeft in oude munten, postkaarten, boeken, aardewerk en andere verzamelobjecten kan terecht op deze gezellige beurs. Ook is er dit keer een eenmalige tentoonstelling te bezichtigen dat een overzicht zal geven van al het papiergeld in België verschenen vanaf 1900. Toegang is gratis.

■ Antiek en pottenmarkt

Zondag 12 april van 7.30 tot 12 uur

Samen met de ruilbeurs wordt er in april op de binnenkoer van Het Pensionaat ook een Antiekmarkt georganiseerd. Kwaliteitsvol aanbod van steengoed, oud aardewerk, tin, koper, boeken, munten, enz... in 't Pensionaat, Abeleplein 8a te Abele. Toegang is gratis.

Info en inschrijvingen: 0478 91 69 00 of rohard.toussaint@telenet.be.

■ Kaas- en wijnavond

Zaterdag 18 april vanaf 18 uur

Op zaterdag 18 april vanaf 18 uur organiseert vzw 't Pensionaat voor de 11de keer hun kaas- en wijnavond in Het Pensionaat, Abeleplein 8A in Abele.

Het kaasbuffet bestaat uit een uitgelezen assortiment van 20 heerlijke kazen o.m. van kaasmakerij Belgomilk en 10 soorten ovenverse broodjes. Een vers slaatje en wat fruit maken dit buffet compleet.

Niet alleen een lekker glaasje wijn, maar eveneens de fel bejubelde en gesmaakte bieren van Brouwerij Sint-Bernardus vergezellen al dit lekkers. Uiteraard zijn alle gewone consumpties en frisdranken ook te verkrijgen.

Een kaart kost € 13, drank niet inbegrepen. Vooraf reserveren is noodzakelijk en kan via telefoon 057 33 22 08 bij Luc Deprez en Annick Clabau of via vzw.pensionaat@skynet.be.

ALVERINGEM

■ Toeristische startavond:

'Toerist = Koning'

Dinsdag 17 maart om 20 uur

Op 17 maart om 20 uur is iedereen welkom voor de toeristische startavond 'Toerist = Koning'. Zowel de toeristische actoren (logies, horeca, onthaalboerderijen, musea, geïnteresseerden,..) als de gidsen, inwoners... zitten immers wel eens met vragen over nieuwe tendensen en projecten in Alveringem en de regio. Daarom vindt de dienst Toerisme het belangrijk om een toeristische informatieavond te organiseren. Schepen Dirk Vermeulen nodigt André Calus, voormalig directeur van PCLT Beitem uit om te spreken over 'Landbouw + Toerisme = de perfecte match?'

De informatieavond bestaat uit:

- Verwelkoming door Dirk Vermeulen, schepen voor toerisme en middenstand
- Toelichting van het jaarprogramma, nieuwe realisaties en publicaties 2015
- 'Landbouw + Toerisme = de perfecte match?' door André Calus
- Slotwoord door Gerard Liefoghe, burgemeester

'Toerist = Koning' gaat door in de gemeenschapszaal De Kwelle in Alveringem. Voor de praktische organisatie is het gewenst om uw aanwezigheid te bevestigen tegen woensdag 11 maart 2015 via toerisme@alveringem.be.

Info: Dienst Toerisme en Cultuur - 058 28 88 81 - toerisme@alveringem.be.

DEVER FREDERIK
metaal-, aluminium- en
inoxconstructies

0477/85.01.39

fax 057/36.73.37

dever_frederik@hotmail.com

Apolloniadreef 4, 8978 Watou

**TOTALE
UITVERKOOP**

WEGENS STOPZETTING

-30%

OP JUWELEN

-25%

OP UURWERKEN

GUIDO

DESCHUYTTER

Korte Torhoutstraat 3 • IEPER
057 2061 39

't Zeugekot

Een belevenis op het platteland

Bezoek- en zorgboerderij
Feestzaal te huur
Vakantiewoning
Hoeveslagerij
Workshops

Sint-Omaarsstraat 4
8691 Beveren aan de IJzer
0478 37 64 36
www.zeugekot.be

■ **Nacht van de geschiedenis**
Dinsdag 24 maart om 19 uur

Peter Dyrieck serveert ons eerst Kazakken met gerookte haringfilets. Daarna vertelt Eddy Nies-ten over eetgewoontes van het volk achter het front tijdens WO I.

'Nacht van de geschiedenis' gaat door op dinsdag 24 maart om 19 uur in 't Spaans Kwartier, Groenestraat 14 te Izenberge.

Toegang (maaltijd & lezing): € 10 voor leden en € 12 voor niet-leden.

Inschrijven kan tot 17 maart via 058 51 05 31 of davidsfonds.alveringem@hotmail.com.

KROMBEKE

■ **Gezinsbond Krombeke**
Kindershow met paaseierenraap
Paaszaterdag 4 april van 14 tot 16.30 u.

Op 4 april is het weer zover ... de jaarlijkse paaseierenraap. Dit jaar hebben we een spetterende show van 'KRIS KRAS'. Kris Kras nodigt iedereen uit om mee te zingen, dansen, spelen en lachen. Kris Kras brengt een mooie show met buispreken, goochelen, spel, dans, Het is een moment om je te laten meeslepen in een wereld van fantasie en magie.

Op Paaszaterdag 4 april van 14 tot 16.30 uur in O.C. de Bampoel te Krombeke voor alle kinderen tot 12 jaar (of 6de leerjaar).

Toegang: leden € 3,50 en niet-leden € 7,00.
Inschrijven vóór 30 maart bij Marjan Nouwynck 057 40 16 82 of via gezinsbondkrombeke@gmail.com. Overschrijven op BE37 8804 5648 0128.

■ **Tuinhier Krombeke**
Vrijdag 10 april om 20 uur

'Vergeten groenten' door Luc Dedeene in de kantine van de Hondenschool "Te Lande", Bankelindeweg 39 te Krombeke.

Info: Rudi (0477 59 50 16) - Willem (0477 36 22 38) - www.volkstuin-krombeke.be.

POPERINGE

■ **Reeënwandeling**
Zondag 15 maart om 7.30 uur

Reeën zijn vaste bewoners van onze bospercelen rond Poperinge. Deze vrij schuwe hertachtigen hebben hun geliefde habitat in ons kleinschalig landschap: bospercelen, akkerlanden, weilanden en struweel. Wie reeën wil observeren moet vroeg uit de veren of bij de avondschemering, dan verlaten de dieren hun schuilplaatsen en in de rust van de ochtend of avond zoeken ze voedsel en laten zich makkelijker zien. Sporen zoeken... of misschien zelfs enkele reeën te zien krijgen, is de opdracht van deze vroegochtendwandeling. Guido Quaghebeur vertelt ons alles over het leven van deze dieren.

We verzamelen om 7.30 uur aan het Helleketelbos, Vijfgemetenstraat te Poperinge (nabij café De Boshoeve). Deze wandeling is in samenwerking met Stichting M. Yourcenar. Kledij en schoeisel aanpassen aan de weersomstandigheden. Een verrekijker bijhebben is een pluspunt.

Gratis voor leden Natuurpunt en Stichting,

niet-leden betalen € 1.
Info: Guido Quaghebeur, 057 33 79 78.

■ **Cursus: Weetjes en verhalen over planten, bomen en struiken**

- Theoretische lessen: 17 en 24 maart van 19.30 tot 22.30 uur in Jeugdcentrum De Kouter, Komstraat 30 te Poperinge.

- Excursies: 16 mei en 13 juni telkens van 9.30 tot 12.30 uur (plaats later te bepalen).

Lesgever: Hans Vermeulen, medewerker Natuurpunt educatie.

Deelnameprijs: € 32 euro niet-leden, leden Natuurpunt betalen € 25 (syllabus inbegrepen).

Waarom plaatsen we een kerstboom en halen met Kerstmis hulst binnen? Waarom gooien we met rijst naar een pas gehuwd koppel en draagt de bruidegom de bruid over de drempel? Waarom zeggen we 'slapen als een roos' en 'hout vasthouden'? Op deze en vele andere vragen formuleert de cursus 'Weetjes en verhalen over planten' een wetenschappelijk onderbouwd antwoord. Vaak ligt dit antwoord in een ver verleden, toen planten nog in alle culturen een rituele en medicinale betekenis hadden en mythische verhalen over planten het ogenschijnlijk onverklaarbare probeerden te verklaren. Vandaag de dag vinden we nog talrijke sporen uit dit verleden, maar is de kennis om ze in een context te plaatsen grotendeels verloren gegaan. Precies deze kennis wordt de deelnemer opnieuw aangereikt. De cursus is dan ook uitstekend geschikt voor iedereen die iets meer over een plant wil kunnen vertellen dan naam, veldkenmerken en ecologie.

Inschrijvingen: Guido Quaghebeur, 057 33 79 78 en deelname prijs storten op rekeningnummer BE91 0011 2515 9176 van Natuurpunt Poperinge - Vleteren.

Boomonderhoud Bottelier Joris

Snoeien & vellen van bomen
Onderhoud & opruiming van bos
Verhakselen van bomen en takken
Bouwklaar maken van terreinen

Specialiteit :

Uitfrezen van boomwortels
Oude Provenstraat 53 - 8978 Watou
057 36 67 68 - 0473 94 51 54
www.boomonderhoud-bottelier.be

Prof. O. Rubbrechtstraat 32 - ROESBRUGGE
Tel. 057 30 03 59 - www.garagecappoen.be

Nieuwe en tweedehandse auto's
Alle carrosseriewerken • schilderen
Depannagediensten
VANAF NU: Aircoservice
Laat uw airco tijdig controleren !

OPEL Zafira		2012
FORD Fiesta	1.4 D	2011
BMW 116	1.9 D	2010
VW Golf	1.6 D	2010

COIFFURE NANCY

DAMES • HEREN
KINDEREN

ZONNEBANK
10 + 1 GRATIS

OPEN VAN
DINSDAG T.E.M. ZATERDAG
ST. JAN-TER-BIEZEN 6
WATOU • 057 21 49 47

EVENEMENTENKALENDER

■ Workshops aquarel & pastel Talbot House

Zes workshops in de mooie tuinen van het Talbot House gegeven door Guy Gruwier.

Er is een beperking van 15 personen per workshop en minimum 8 personen is vereist.

- Aquarelcursus 1: 19, 20 & 21 juni
- Aquarelcursus 2: 10, 11 & 12 juli
- Aquarelcursus 3: 7, 8 & 9 augustus
- Aquarelcursus 4: 4, 5 & 6 september
- Pastelcursus 1: 24, 25 & 26 juli
- Pastelcursus 2: 21, 22 & 23 augustus

De workshops lopen van 9 tot 12 uur en van 13 tot 16 uur, hierbij is telkens een pauze van een half uur.

Overnachtingen en lunchpakketten kunnen aangevraagd worden.

Prijs: 2 dagen kost € 70 - 3 dagen kost € 100 (minimum 2 dagen volgen). Kinderen tot 12 jaar begeleid door hun ouders, krijgen per inschrijving 50% reductie.

Inschrijven vóór 29 mei met voorschot betalen op BE20 0682 3322 0056.

Info en inschrijving: guy@watercolour.be.

PROVEN

■ 'The Oscar goes to...'

Zaterdag 18 april om 19.30 uur

Galaconcert met live filmprojectie door de Koninklijke Harmonie De Volksvreugd Proven o.l.v. Pieter Meersseman. Presentatie is in handen van filmregisseur en -kenner Lieven Debrauwer (Paulien & Paulette, Confituur).

In het voorprogramma treedt het Provens Jeugdensemble op om 19.30 uur.

Om 20 uur opent het harmonieorkest, voor deze keer uitgedost in gala-outfit met muziek van Belgisch filmcomponist Dirk Brossé. Daarna komt o.a. muziek uit Exodus, Bridge Over The River Kwai, James Bond films, maar ook uit recentere films zoals Ratatouille, Slumdog Millionaire en Brave aan de beurt. Dit gaat allemaal gepaard met live projectie van beeldmateriaal op groot doek.

De zaal van het OLVI te Poperinge (ingang via Boeschepestraat) wordt voor de gelegenheid omgetoverd tot een cinema-concertzaal. We

houden de popcorn al voor u warm!

Een niet te missen concert!

Toegang: VVK: € 10 bij de (bestuurs)leden - ADD: € 12 en -12 jaar: gratis.

■ Mixed grill

**t.v.v. verbroedering Proven-Obterre
Zondag 19 april vanaf 11.30 uur**

Op zondagmiddag 19 april vanaf 11.30 uur kan je in OC De Croone te Proven genieten van een mixed grill ten voordele van de verbroedering Proven-Obterre. Je kan smullen van worst, rib, brochette, hesp en witte worst met krielaardappelen en groenten.

De prijs voor een volwassene bedraagt € 15, één aperitief inbegrepen. Voor een kind tot 12 jaar kost een kaart € 8.

Kaarten zijn te bestellen op 0497 04 23 47 of 0475 50 01 93.

■ Het Wit-Gele Kruis nodigt uit

Donderdag 28 april van 14 tot 16 uur

Steeds meer mensen worden zelf of binnen hun familie of kennissenkring geconfronteerd met diabetes, dementie, incontinentie, de gevolgen van een beroerte... Wat doe je als je suikerziekte hebt en onwel wordt tijdens het winkelen? Hoe reageer je als je man die dement is met de auto wil gaan rijden? Hoe kies je het juiste incontinentiemateriaal voor je vader of moeder? Wat na een beroerte?

Op deze en nog veel meer vragen geeft het Wit-Gele Kruis West-Vlaanderen een antwoord. De afdeling Poperinge organiseert op 28 april een infonamiddag over vaak voorkomende ziektebeelden in de thuiszorg. De Wit-Gele Kruis-verpleegkundige vertelt op een toegankelijke manier hoe deze aandoeningen kunnen ontstaan, wat ze precies inhouden, en op welke wijze je er kunt mee omgaan.

Toegang: Gratis

Op donderdag 28 april van 14 tot 16 uur in OC De Croone, Provenplein 29, 8972 Proven iedereen die geïnteresseerd is in het thema, is van harte welkom. Vooraf inschrijven is noodzakelijk.

Inschrijven kan via www.wgkwwl.be of tel. 057 33 31 16 (Poperinge).

ROESBRUGGE

■ KVLV Roesbrugge-Haringe Activiteiten:

- Dinsdag 24 maart om 20 uur: Voordracht 'Voedselintolerantie' met Benedikt Dezutter, in CC Ghybe te Poperinge. Organisatie: gewest KVLV Poperinge.
- Donderdag 16 april om 19.30 uur: demo bloemschikken 'feest met bloemen' met Bernadette Bertier in OC Karel de Blauwer.

■ OKRA Roesbrugge-Haringe Activiteiten:

- Vrijdag 20 maart om 14.00 u.: Lentefeest in Kristen Volkshuis
- Dinsdag 24 maart om 14.00 u.: Kaarting & gezelschapsspelen in Kristen Volkshuis
- Donderdag 26 maart om 19.30 uur: Voordracht Compostella in Kristen Volkshuis
- Vrijdag 27 maart: Petanque in OC Karel de Blauwer. Inschrijven: 13.30 - 13.50 u.
- Donderdag 2 april om 14.00 u.: Crea in Kristen Volkshuis
- Vrijdag 3 april om 14.00 u.: Kaarting & gezelschapsspelen in Karel de Blauwer
- Vrijdag 10 april: Petanque in OC Karel de Blauwer. Inschrijven: 13.30 - 13.50 u.
- Vrijdag 17 april om 14.00 u.: Kaarting & gezelschapsspelen in Karel de Blauwer
- Dinsdag 14 april om 11.00 u.: Paasfeest in Kristen Volkshuis
- Vrijdag 24 april: Petanque in OC Karel de Blauwer. Inschrijven: 13.30 - 13.50 u.
- Dinsdag 28 april om 14.00 u.: Kaarting & gezelschapsspelen in Kristen Volkshuis

■ OKRA Roesbrugge-Haringe Lentefeest met optreden en tombola Vrijdag 20 maart om 14 uur

Aangename ontspanningsnamiddag met animatie door 'Orkest Kris en François en De Lustige Non'. Daarna koffie met koffiekoeken en tombola.

Toegang: € 5 per persoon.

Inschrijven vóór 13 maart bij de wijkverantwoordelijken of bij Eliane of bij Patrick Gunst.

Algemene schilderwerken, wand- en vloerbekleding

Gordijnen en overgordijnen UNLAND®
Gratis opmeten en plaatsen

Glas in loodramen, brandschilderen, restauratie

Decoratie & Kunstglazenier

J. LAHOUTTE

Blekerijweg 100 - 8972 PROVEN - Tel. 057 38 88 59

KORTING
50-PLUSERS

MET
WAARBORG

TANLABO RAHEEN

GEBROKEN GEBIT ?
KLAAR TERWIJL U WACHT !

Duinkerkestraat 107 - POPERINGE
Gsm 0475 86 84 24
Open: iedere werkdag, zaterdag inbegrepen

■ **FEMMA Roesbrugge-Haringe**
Lentefeerverkiezingenweekend - QUIZ
Zaterdag 21 maart om 14 uur

Quiz ingericht door Wilfried Decaesteker in Kristen Volkshuis.

Femna Roesbrugge-Haringe doet hier aan mee. Groepjes van 4 personen, inschrijving € 5 per persoon. Iedereen heeft prijs.

Wens je ook mee te quizzen, gelieve dan zo vlug mogelijk je naam op te geven aan monique.neut@telenet.be - 057 30 15 13 - 0486 10 25 79 of noellagruwez@hotmail.com - 057 30 10 54 - 0477 25 83 02

Supporters zijn ook welkom.

■ **Krekelontbijt met bubbels**
Zondag 22 maart van 8 tot 10.30 uur

Heel graag nodigen wij jullie allen uit om op zondag 22 maart massaal te komen aanschuiven aan ons allereerste 'Krekelontbijt met bubbels'. We stellen een zeer verzorgd ontbijtbuffet op in OC Karel De Blauwer te Roesbrugge. Een greep uit ons buffet:

- een glaasje cava, als je de dag met bubbels wil beginnen!
- melk, koude chocolademelk, water, fruitsap
- koffie, thee en warme chocolademelk
- brood, stokbrood, boterkoeken en pistolets (bruin en wit)
- cornflakes, yoghurt en verse fruitsalade
- spek met eieren
- confituur, choco, boter, kaas en ham

Prijs: volwassene € 10 en kind € 5. Vooraf inschrijven kan via mail of telefoon! Ontbijt zelf komen ophalen is ook mogelijk. We stoppen dan alles in een handige doos voor je. Inschrijving: vbsdekrekel@kbrp.be - tel. 057 30 10 12. Met de opbrengst van dit krekelontbijt kopen we tegen volgend schooljaar enkele speel-elementen voor op de speelplaats.

Alvast bedankt voor jullie steun!

Meester Geert en het krekelteam i.s.m. het oudercomité.

■ **FEMMA Roesbrugge-Haringe**
Speciale wenskaarten
Woensdag 25 maart om 19.30 uur

Een originele kaart maken voor Pasen, communie, verjaardag, uitnodiging ... door Alice Tant in OC Karel de Blauwer te Roesbrugge.

Meebrengen: fijn schaarstje, snijmat, snijmes, potlood, potloodlijper, lat, vod, fijn penseel, gom, stiften, kleurpotloden, pritt.

Prijs leden: € 6 en niet-leden € 12,00 drankje en materiaal om 3 kaarten te maken inbegrepen.

Inschrijving bij Alice Tant, 057 30 01 41 of aime.neyrinck@telenet.be.

De Femna-leden en hun inwonende gezinsleden worden tijdens deze activiteit verzekerd via de ledenpolis van Femna.

■ **Gezinsbond**
Lentekookles
Woensdag 8 april om 19.30 uur

In deze mee-werkkookles laat Brigitte Beddeleem ons zien hoe we een lekker menu kunnen klaarmaken met seizoengroenten.

We maken hapjes, voorgerecht en hoofdgerecht in verschillende groepjes klaar. Ook een lekker dessert staat op het programma. Op het einde van de les wordt alles samen opgegeten.

Bord en bestek meebrengen.

We starten om 19.30 uur stipt in OC Karel de Blauwer te Roesbrugge.

Inschrijven op 057 30 03 94 of bij de bestuursleden van Gezinsbond Roesbrugge - Haringe - Beveren.

■ **Gezinsbond**
Roesbrugge-Haringe-Beveren
Filipijnen op speelse wijze ontdekken
Woensdag 15 april van 14 tot 16 uur

De Gezinsbond laat jonge kinderen op speelse wijze kennis maken met de cultuur van de Filipijnen. Op woensdag 15 april van 14 tot 16 uur zijn alle jonge kinderen tussen 4 en 8 jaar welkom in OC Karel De blauwer te Roesbrugge. Samen met de mensen van YFU (een uitwisselingsorganisatie, actief in Vlaanderen) laat de Gezinsbond jonge kinderen ervaren hoe hun leeftijdsgenootjes spelen en leven aan de andere kant van de wereldbol, in de Filipijnen.

Op die namiddag neemt Raichel, een meisje uit de Filipijnen hen mee doorheen haar leefwereld. Hoe speelt Raichel met haar broertje, hoe kweekt ze kuikentjes thuis en welk werk doet haar vader in de bananenplantage? De kinderen komen het via toffe spelletjes te weten.

Op het einde van de spelnamiddag worden in en rond het OC paaseieren gezocht.

Toegang: € 3.

Inschrijven: Virginie Gaveele - vgaveele@hotmail.com of andere bestuursleden Gezinsbond - 057 30 05 94

Wie meer info wenst over youth for understanding: www.yfu.be.

■ **FEMMA Roesbrugge-Haringe**
Leuke tassen naaien
Dinsdag 14, 21 april en 5 mei
telkens om 19.30 uur

Van naaldje tot draadje uitgelegd hoe je vrolijke tassen maakt voor elke gelegenheid!

Eigenlijk heb je nooit een tas te veel, want je hebt er altijd eentje nodig: een vrolijke retro tas, een grote stevige reistas, een elegante stroptas, een strandtas, een regenbestendige tas, een tas die perfect past bij die ene jas of jurk...

Het goede nieuws is dat je ze gewoon zelf kunt naaien. Bovendien een ideale oefening voor beginnende naaisters en zelfs tieners om de basisprincipes van het naaien te leren. Kies een mooi stofje, kies een model en in een paar uur heb je een tas. Maak hetzelfde model in verschillende kleuren of dessins, zo heb je bij elke outfit de geknippede tas.

Drie lessen gegeven door Barbara Van Dyck in OC Karel de Blauwer te Roesbrugge.

Voor al uw festiviteiten:
affiches, flyers en toegangskaarten

Drukkerij SCHOONAERT

B O U W W E R K E N

MARIO VANDEWIELE BVBA

T 0475 68 50 59

GESPECIALISEERD IN:

- WONINGBOUW ■ VERBOUWINGEN
- PROFESSIONIEEL AANBRENGEN
- VAN ISOLATIE ■ RUIME ERVARING MET
- LAGE ENERGIEWONINGEN ■ OPRITTEN EN
- TERRASSEN ■ VLOEREN- EN WANDTEGELS
- KLEINSCHALIGE AFVALWATERZUIVERING

MARIO VANDEWIELE BVBA
ROESBRUGGESTRAAT 62
8691 BEVEREN-AAN-DE-IJZER

INFO@BOUWWERKENVANDEWIELE.BE
WWW.BOUWWERKENVANDEWIELE.BE

Publiciteit
voor de streek ?

De IJzerbode wordt in meer dan 3000 huisgezinnen verspreid.

Interessante prijzen.

Inlichtingen: 057 30 03 79

EVENEMENTENKALENDER

Prijs: € 32 voor 3 lessen. Femma-leden betalen € 20 euro, in iedere les is 1 drankje inbegrepen. Maximum 12 plaatsen - Naaimachine en benodigdheden zelf mee te brengen. Er zal keuze zijn uit een 3-tal tassen. Meer inlichtingen hierover krijg je bij de inschrijving, alsook over het lijstje met de benodigdheden. Inschrijving en inlichtingen: 0472 57 36 50 of marleen.deschuytter@telenet.be. Voor € 30 kan je Femma-lid worden, interesse? Kijk even op www.femma.be of marleen.deschuytter@telenet.be of 0472 57 36 50.

■ OKRA Roesbrugge-Haringe Paasfeest

Dinsdag 14 april om 11 uur

Om 11 uur starten we met een mooie viering, daarna een lekker middagmaal met op het menu: aperitief, soep, kalkoenfilet met groentjes en kroketten en dessert met koffie. Er is één consumptie inbegrepen. De animatie wordt verzorgd door Freddy Denys uit Zedelgem.

Leden betalen € 25 en niet-leden € 30.

Inschrijven en betaling vóór 31 maart bij je wijkverantwoordelijke of bij Eliane, 057 30 11 23 (na 18 uur).

■ OKRA Roesbrugge-Haringe Dagreis: Calais, Boulogne-sur-mer en de Opaalkust Woensdag 3 mei

Vertrek te Poperinge aan De Leene om 7.30 uur. Onderweg houden wij koffiestop. In Calais bezoeken wij het Huis van de Kant en de Mode. Het middagmaal nemen wij in Pernes-les-Boulogne: aperitief, voorgerecht, hoofdgerecht, dessert, koffie. Wijn en water inbegrepen. Na de middag: wandeling door het oude stads-gedeelte in de bovenstad van Boulogne-sur-Mer en bezoek aan de basiliek met imposant koepelgedeelte. Wij rijden langs de prachtige Opaalkust met halte in Audresselles. Verder rijden wij langsheen Cap Gris Nez, Wissant, Cap Blanc Nez en de site van de Kanaaltunnel.

De avondstop is voorzien in De Leene te Poperinge met belegde boterham en groentjes.

Leden van de vereniging betalen € 53, niet-leden € 58. Inbegrepen: autocar, chauffeur, ontbijt, toegang, begeleiding, middagmaal met dranken en avondstop. Niet inbegrepen: dranken bij het avondmaal.

Inschrijven vóór 28 april bij Eliane (057 30 11 23 na 18 uur), bij Roger (057 30 01 88) of bij de bestuursleden. Voor de Vlaamse Actieve Senioren: overschrijven op rekening nr. BE68 7380 0820 7434 van Vlaamse Actieve Senioren - Poperinge of rechtstreekse betaling aan de bestuursleden.

WATOU

■ De Vrienden van Mézières Hespenfestijn Zaterdag 18 en zondag 19 april

Op zaterdag 18 en zondag 19 april pakken 'De Vrienden van Mézières' opnieuw uit met hun jaarlijks hespenfestijn. Deze culinaire happening gaat door in Buurthuis De Bollaard, Winnezelestraat te Watou. De zaterdag is de bar open vanaf 18 uur en het buffet van 19.30 tot 21.30 uur. De zondagmiddag is de bar open vanaf 11.30 uur en het buffet van 12.30 tot 14.30 uur. Op het menu staat warme beenhosp met groenteassortiment en de klassieke lekkere gebakken patatjes voor de democratische prijs van € 14 (kinderen € 7). Eveneens is er de gezellige apero-bar met onder andere de stoere Picon Maison en de heerlijk sprankelende crémant.

Dit evenement is ten voordele van het verbroederingscomité Watou, dat dit jaar zijn 30-jarig bestaan viert.

Reserveer nu reeds je plaats voor het overheerlijke hespenfestijn via de bestuursleden, 057 380 15 of Johan.Decaesteker@telenet.be.

In het hartje van Vleteren vindt u

Resto Bazil

Kom gezellig eten met de familie terwijl de kinderen spelen op het speelplein, springkasteel, binnenspeelhoek, go-carts, tractors,...

Er zijn ook dieren zoals ezels, pony's, kippen,...

Resto Bazil ligt in een oase van rust, vlakbij de bekende Sint-Sixtusabdij en een uitgebreid fietsennetwerk.

NIEUW

Iedere vrijdagavond
Ribbetjes à volonté

€ 17.00 p.p.

MENU APRIL

Cava met wachtbordje

Cannelloni van zalm, gerookte zalm,
zure room, rucola

Glaasje vruchtensorbet

Saltimbocca alla pollo
(kip, mozzarella, Serranoham)

Trio van chocolade

Koffie met versnaperingen

€ 43.00 p.p.

geldig van 3 t.e.m. 26 april

OPENINGSUREN VANAF APRIL

open vanaf 12 uur

Gesloten maandag-
avond (om 16 u.) en dinsdag

Kruisstraat 2 - 8640 Westvleteren - 057 40 02 77
info@restobazil.be - www.restobazil.be - Volg ons op facebook

LEK ME LIPTJE
4 APRIL 2015
DEKOUTER-POPERINGE
[CHIRO HARO] ADD: €5 | 16+
STATION EARTH
[LIQUICITY-UKF-TOMORROWLAND-STUBRU]
DA RICK
[DA RICK AND DA BOY TOMMY]
CROMANTY SOUND
[REGGAE GEEL-SUM SUMMA]
ITRAXX
[SUMMERFESTIVAL-THE QONTINENT]
DOUBLE D
DIZZY
DROPZ

VERLOREN PARADIJS

ben ik de wazige schim
in de nacht der dwazen
sleep ik haast roerloos de spot
van genadelozen mee
zoek ik rusteloos
het verloren paradijs
nu ik eindelijk weet
dat geen enkele morgen
nog op mij wacht

JOZEF VANDROMME

FR. LASURE

Publiciteit voor de streek ?

De IJzerbode wordt in meer dan 3000 huisgezinnen verspreid.

Interessante prijzen.

Inlichtingen: 057 30 03 79

OKRA ROESBRUGGE-HARINGE UITSLAGEN MAART 2015

PETANQUE

13 maart - 31 deelnemers

3 partijen: Bossaert Raf, Butaye Willy, Dequeker Romain, Lamote Jean-Pierre, Théry Valère en Vanstechelma Georgette.

Stand na 15 wedstrijden:

1. Romain Dequeker	14 p./190 pt.
2. Jean-Pierre Lamote	12 p./177 pt.
3. Denise Vandenbussche	11 p./176 pt.
4. Willy Butaye	11 p./165 pt.
5. Raymond Gyssels	10 p./146 pt.
6. Raf Bossaert	10 p./146 pt.
7. Aimé Neyrinck	9 p./167 pt.
8. Alice Indevuyt	9 p./144 pt.
9. Valère Théry	9 p./138 pt.
10. Alain Vandendriessche	8 p./160 pt.

Volgende wedstrijden
op vrijdag 27 maart, 10 en 24 april.

Brieven, omslagen, facturen,
bestelbons, BTW-formulieren, ...

Drukkerij SCHOONAERT

TE KOOP

Renault Megane Cabrio

Bouwjaar: 03.2009

Brandstof: diesel

Kilometerstand: 62500 km

€ 8500

0476 32 33 58

Van bij ons Wethuys

Heb jij tijdens de speeltijd in de krutscholen wel eens moeten paraderen met ontorende ezelsoren op je hoofd? Of met een beschamende rundstonglange papieren neptong op je borst? Kortom, als ontrabend voorbeeld, als schrikbeeld voor eventueel even balorige kompanen?

Die publieke vernedering - honny soit qui bon y pense - was geen verzinsel van de dictatoriale papschoolnon noch van het schoolhoofd. Hun pittige mosterd haalden ze immers niet bij Abraham, maar bij het middeleeuwse recht- en strafstelsel.

Anders dan kleuters die hun plaats van onheil niet konden ontvluchten, poetsten volwassen belhamels wel de plaat. Preventief werden ze daarom aan een kaak, een schandpaal vastgeklonken waar ze soms gul op rot fruit, rotte eieren, paardenvijgen of zelfs stenen getraakteerd werden.

Zo'n schandpaal, zinnebeeld van de lagere rechtsmacht, zie je nog ingemetseld in de voorgevel van restaurant-tearoom 'Het Wethuys' op het marktplein in Watou. Zoals de naam 'wethuys' het zegt was dit ooit een vergader- en schepenhuis waar wetten gedecreteerd en ter plaatse toegepast werden. Aan die blauw-arduinen kolom zitten twee ijzeren banden en twee ijzeren ringen om er de hals van de veroordeelden mee vast te klinken. En bovenaan torent trots het wapenschild van de plaatselijke machthebbers, vermoedelijk de grafelijke familie d'Yedeghem.

Wie frekwenteerde zo'n paal? Vrouwen vaker dan mannen! Omdat ze attractiever oogden? Catwakeriger waren? Nee, vermoedelijk omdat mannen tijdig het bekende pad kozen. De hazen!

Wim Sohier

!!! BELANGRIJK !!!

De volgende IJzerbode verschijnt op woensdag 15 april 2015.

**Artikels en publiciteit
binnenbrengen ten laatste op
maandag 6 april 2015.**

Je Makelaar
Je beste
Verzekering

0% instapkosten

Het ideale moment om te investeren.

delta lloyd

Kies voor DL Strategy² en geniet van gratis instapkosten¹

Inderdaad, u leest het goed. Als u **vòòr 17 april** kiest voor DL Strategy², betaalt u **0 euro instapkosten¹** op uw eerste storting vanaf 25000 €. Uw rendement neemt meteen een vliegende start.

Maak een afspraak in een van onze kantoren voor meer info.

1 U betaalt tot 17 april 2015 geen instapkosten op de eerste storting van minimum € 25.000 in een nieuw contract DL Strategy, geïnvesteerd in (een) fonds(en) naar keuze (Tak 21 en/of Tak 23). Voor een overzicht van alle kosten (instapkosten, uitstapkosten, beheerskosten, financiële vergoeding en kosten bij switch) gelieve het reglement van de actie te consulteren op www.deltalloyd.be
2 DL Strategy is een product van Delta Lloyd Life, verzekeringsonderneming toegelaten onder het codenummer 167 voor de takken leven 21, 22, 23 en 27, de tak 26 kapitalisatie alsook alle BICAR-takken behalve krediet, borgtocht en hulpverlening (KB 29.3.79 - 18.182 - 1720/88 - 30.3.93 - 85.14.279 - 23.182 - 411/88 - 75.93 - 10.610) met maatschappelijke zetel te Fonsyilaan 58, 1050 Brussel, België - BTW/BE 0403.280.171 RPR Brussel - Delta Lloyd Bank: 646-0302680-54 - IBAN BE42 6460 3026 8054 - BIC: BLAGBEBB De FSMA (Financial Services and Markets Authority) is de Belgische toezichthouder op de financiële sector. Haar zetel is gelegen in de Congressstraat 12-14, 1000 Brussel.
DL Strategy is een levensverzekering samengesteld uit fondsen met een gewaarborgde intrestvoet (Tak 21) en/of beleggingsfondsen (Tak 23), zonder kapitaalgarantie. Voor meer informatie, raadpleeg de financiële infofiche van de levensverzekering DL Strategy op www.deltalloyd.be.

KANTOOR ROESBRUGGE

Prof. Rubbrechtstraat 68

t. 057 30 00 14

ma-vr: 8u - 12u & 13u - 17u30

za: 9u - 11u30

roesbrugge@bv-service.be

KANTOOR LO

Markt 20-21

t. 058 28 89 86

ma-vr: 9u - 12u30 & 13u30 - 17u30

za: 9u - 11u30

lo@bv-service.be

bv-verzekeringen
ONAFHANKELIJK VERZEKERINGSMAKELAAR

gezichtsverzorging | lichaamsverzorging
medische pedicure | manicure
epilaties | massages | maquillage | gelnagels

MAKE-UP: De nieuwe lente- en zomermake-up is binnen!
My beauty, my way!

NIEUW! De Cocoon-gezichtsverzorging

Bij deze nieuwe verzorging gaan we de huid voeden en comfort geven in de diepte. Dit bestrijdt de vroege tekenen van veroudering. Je huid wordt hersteld en verstevigd.

ZONNEBANK | OOK VERZORGING AAN HUIS

Lieve Lagache | Blekerijweg 86 | 8972 PROVEN | 0474 665 886 | www.misento.be

ACTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

ROESBRUGGE

Kaartingen

- OC Karel de Blauwer vrijdag 20 maart puntenkaarting "OKRA"
- OC Karel de Blauwer vrijdag 17 april puntenkaarting "OKRA"
- Kristen Volkshuis bij P. Gunst dinsdag 24 maart puntenkaarting "OKRA"
- Kristen Volkshuis bij P. Gunst dinsdag 28 april puntenkaarting "OKRA"

Crea

- Kristen Volkshuis bij P. Gunst donderdag 2 april

Vogelpik

- Kristen Volkshuis bij P. Gunst zaterdag 11 april smijting voor de leden

BEVEREN-IJZER

Vrije kaartavond

Praatcafé 't Geheim Spoor
donderdag 19 maart
donderdag 16 april

HARINGE

Vogelpikclub Smokkelsmijters

Eethuis & Praatcafé 't Smokkelhof
zaterdag 28 maart
zaterdag 25 april

Ruime keuze aan geboortekaartjes
en huwelijksdrukwerk

Drukkerij SCHOONAERT

BURGERLIJKE STAND

GEBORTEN

Krombeke

- Estelle Descamps, geb. 24 februari, d.v. Dries en Sophie Rubrecht

Proven

- Maxine Elslander, geb. 9 februari, d.v. Lisa Elslander
- Jolien Bertin, geb. 2 maart, d.v. Renaat en Marlies Vandenbussche

Roesbrugge-Haringe

- Siem Vandenbussche, geb. 17 februari, z.v. Daan en Lore Descamps

!!! ONLINE !!!

Lees voortaan
De IJzerbode ook online
op onze website!

www.drukkerijschoonaert.be

Watou

- Johannes Verslyp, geb. 28 januari, z.v. Jason en Marie Ernould
- Estée Delboo, geb. 24 februari, d.v. Hendrik en Nele Vanacker

OVERLIJDENS

Proven

- Ingrid Deweerdt, overl. 6 maart, 50 j., echtg. v. Rik Debeer

Rouwbriefen en
gedachtenissen met foto

Drukkerij SCHOONAERT

MENSEN VAN BIJ ONS

Op 26 februari 2015 is Gaston Scharre te Wondelgem overleden. Hij werd op 13 juli 1931 te Poperinge geboren.

Gaston was gehuwd met Helena Van Vlierden en ze hadden twee dochters.

Zijn ouders waren André en Blanche Scharre - Spycckerelle, die in de Prof. Rubbrechtstraat 48 een café uitbaatten. Zijn jongere broer Fernand is reeds enkele jaren overleden.

De uitvaartdienst ging door op woensdag 4 maart te Wondelgem.

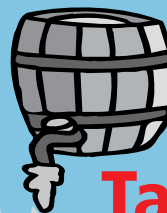

IBO HOPSAKEE GAAT ONLINE...

Andere IBO's én Popsjot - ons eigen stedelijk vrijetijdsaanbod tijdens vakanties voor 3- tot 12-jarigen - bewijzen dat online inschrijven voor de vakantiewerking een succesverhaal is. IBO Hopsakee springt dus mee op de digitale trein en optimaliseert de dienstverlening voor alle ouders of opvoedverantwoordelijken: de stad biedt vanaf nu een online inschrijvingsformulier voor het IBO Hopsakee in de schoolvakanties aan.

De online inschrijvingen gaan van start voor de opvang tijdens de Paasvakantie 2015. De inschrijvingsformulieren zijn voor alle ouders beschikbaar. Ouders hoeven dus niet meer aan te schuiven om hun kinderen in te schrijven voor een schoolvakantie. De aanvraag kan simpel via de website <http://ibohopsakee.poperinge.be>. De effectieve toekenning van opvangplaatsen wordt steeds binnen de week per mail bevestigd.

Wij zijn er zeker van dat deze online service een grote meerwaarde voor u betekent en de inschrijving van uw kind(eren) vereenvoudigt. Info: Loes.vandromme@telenet.be - 0478 60 91 05 of Ibo.hopsakee@poperinge.be - 057 30 08 68.

Taaltap 143

Als meteorieten uit een sterrenregen suizen onophoudelijk nieuwe woorden onze taal binnen, zoals:

"Technerds snapchatten over hoe je bij de doe-het-zelfkassa een contactloze betaling met je touchtelefoon kunt retourpinnen. Gelukkig heb je daar in de weggeefwinkel geen last van!"

Zulke zinnen bevatten uiteraard bewust bijeengeharkte woorden, die inderdaad vaker dan sporadisch voorkomen. Op zoek naar taalnieuwigheden *scrapen* de Van Dale-redacteuren het internet en andere media. Resultaat? De Van Dale Online staat weer *nokkievol* nieuwe taal. Zo bvb. o.a.

"Taal is verbonden met het echte leven. Dus geen *scripted reality* of gevallen van gamificatie, maar echte zaken die je zelf meemaakt of op het nieuws ziet."

"Taal ontstaat tijdens discussies over *reactievoetbal*, terwijl je in je onesie in clubkleuren de eindbaas probeert uit te hangen."

"Taal komt tot leven in *keukentafelgesprekken* over *deradicaliseren*, nadat een *koekwous* heeft besloten ergens een vatbom te plaatsen."

"Taal wordt weerspiegeld als we elkaar napraten, of - in sommige gevallen van *slodderwetenschap* - door *zelfcitatie*."

"Taal kan opwindend zijn als je *tinderend* je *pandapunten* probeert te beperken met chats over de verschillen tussen *piek- of valleiorgasmes*."

"Hoe dan ook, taal zal altijd garant staan voor de nodige *wowmomenten*. Iedereen kan nu zijn of haar eigen momenten vinden in de geüpdatete Van Dale Online. In totaal zijn er bijna duizend nieuwe woorden toegevoegd."

Wat denk je, lezer, van woorden als: "pisnicht", "twerken" en "bitchfight"?

Pisnicht: Pisnicht is niet het eerste scheldwoord voor homo's dat de Dikke Van Dale Online opneemt. Zo stonden onder andere 'nicht', 'janet', 'flikker' en 'reetkever' al in de lijst.

Ook woorden als "twerken", "bitchfight" en "doggy-style" behoren nu tot Van Dale's nieuwe woordenschat, net als "aandachtshoer", "anusfissuur", "legerhoer" en "wraakporno".

Nog een opvallend nieuwe woord is "twaiku", een haiku in de vorm van een tweet. Daarin komen oude Japanse dichtkunst en moderne techniek bij elkaar.

Ook nieuw maar beter bekend is "grexit". Staat voor het vertrek van Griekenland uit de eurozone. Ook "graibonus" en "poenpakker" maken hun entree in de Dikke Van Dale. Graibonus staat voor een extreem hoge bonus, en poenpakker kan worden gezegd als je een grootverdiener bedoelt of iemand die alleen maar voor het geld werkt.

Waarom Van Dale die woorden opneemt? Ze weerspiegelen de veranderde samenleving en geven stof tot nadenken," zegt een woordvoerder. Bijbenen dus! Kunnen we via de Van Dale Online!

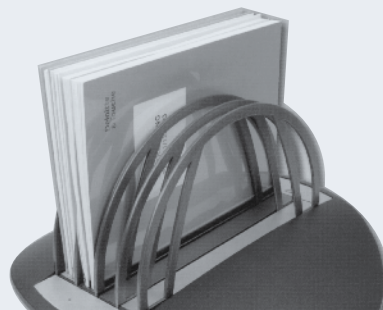
Wim Sohier

Uw eindwerk is geschreven?!

Wij maken er een mooi geheel van,
in een minimum van tijd.

Printen van uw digitale bestanden
in zwart-wit of kleur.

Inbinden met
steelbindmethode.

Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 1 - 8972 Roesbrugge

tel. 057 30 03 79 - fax 057 30 09 80 - info@drukkerijschoonaert.be

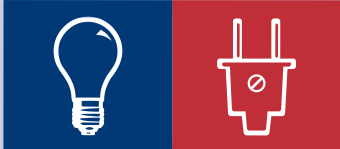
Miele

Set-actie 2015 Tot 1.000 euro voordeel

Volledige folder op onze site!

ELEKTROCAPPOEN^{nv}

Prof. O. Rubbrechtstraat 12
8972 Roesbrugge-Haringe
Tel. 057 30 05 94
info@elektrocappoen.be
www.elektrocappoen.be

Wij aanvaarden
ecocheques

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Bieke Joenckbloed, e pruttig, welbewoerd madamtje van holf feeërtig, en van tegen De Kapelle in Woatoe, stoat in leper in e lingezoake e knodig, sexy soetientje te kieëzen o z' ommekeë en hertanvol kriegt.

In 't Ypermanzieëkenhuus lappen ze neur op moa klappen van in de noaste toekomste twi overbruggiengen te moeëten doeën en e pacemaker te steken. "Anders, madamtje, kunnen me joen nie garandeeëren da j' oede beeënen goat droagen!" Bieke en neur vint moen d' er nie lange op peizen, ze pakken 't zeker voe 't oenzeker. En op e vriedagvornoeëne is 't zoverre. Bieke kriegt e pieptje van neur vint en van 'n anesthesist en epidurale, en toen voeëren ze neur weg noa 'n oproasje-toafel.

Ze legt doa nog moa gewillig nere of ze kriegt e vizioeën. Van God an ze bureau! Stoet en boed trekt Bieke an ze mouwe en vraagt: "God, Schep- per van ol die leeft, is m'n heure eslegen?"

"Nins, Bieke, me keppe, j' hed er nog voe 42 joar, zes moanden en zes doagen! Je moe je nie id- der kommen presenteeëren an d' hemelpooërte. Adieu, schooënhied, stel het wel oendertusschen! En profiteert ervan!"

Bieke spriengt biekan uut neur vel van kontentement, moa doet da nie. E bitje té rieschelik! Moar o ze were thuis en op neur pas is, goa ze mi neur vint, de joeëns en neur zuster van Steeënvoeërde e ki smoaklik goan eten in e chic ristorang op 't Zand in Brugge.

"Zien 'k ik bliede da Pietje nie achter me vel uut vos. En 'k hopen ... da God ze wooërd hoedt. Nog 42 joar krediet, meeër of de moeite voe m' e ki heeële te loaten opkalefoateren, vor e serieuze facelift."

Voe succes zeker te zien trekt Bieke noar Amsterdam want d' Hollanders zien e staptje vooëren in plastiesche chirurgieë. Olles verlopt noa wens, en oek de rekenieng volt mei. Achter e moand moe Bieke wel nog e ki werekeëren. Vor e laste controle en meugelikschen nazorg.

Were volt olles mei. Kontent lik e bieë verlat Bieke 't hospitaal en stikt de stroate over noa 'n parkieng. Moa riedt en ambulance neur nie ovrende!! Op slag dooëd! Zoender boe of ba schieët Bieke hieërboven Siente Pieëter vorbie, rechte noa God toeë. "Ja God, 't is oek nie van je schonste nie! Je beloofde mien nog 42 joar en nu lat je mien dooëdrieën! Deur en ambulance toen nog!!"

"E moa mens, 't is gie, Bieke! En 'k zieën 't moa nu! 'k Zien pertang nie kiekebie. Moa ja, joenksje, mi joen facelift! Echt woaë, 'k hadde joen nie ver- kend! Zwiegt, 'k zoe joen, lik ieder vromens, olliche moeëten vraagen van olle moande e selfie op te zenden! Wuk bezieëlt er julder? 'k Goan woarliks nog sexele biescholieng moeëten vogen! An ke meugen kieëzen lieëfst bie... Goedele Liekens!"

SCHREVELYNCK

Nadruk verboden

GELOOF ONDER VUUR

SINT-SIXTUS, EEN ABDIJ EN HAAR BEWONERS TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG

Hermien Vanbeveren

HOOFDSTUK 5: GELOVEN IN TIJDEN VAN OORLOG

Met de monniken van Sint-Sixtus als dankbare toetsstenen, zal ik in dit hoofdstuk proberen te verduidelijken hoe katholieke gelovigen omgingen met de Eerste Wereldoorlog. Hoe plaatsten ze het gegeven 'oorlog' binnen hun religieus-mentale kader en op welke manier konden het lijden en de wreedheden van de oorlog in overeenstemming gebracht worden met het geloof in een goede en rechtvaardige God? Om zowel burger als soldaat te doen volhouden, diende men op zoek te gaan naar een taal waarin de oorlog aanvaardbaar gemaakt kon worden, zelfs een bedoeling kon krijgen. Voor gelovigen stond deze zoektocht volledig in teken van hun religie: "War, a political and military sphere, is placed on a religious level" ⁽²³⁰⁾. Een belangrijk hoofdstuk van deze legitimatie diende te handelen over de zingeving die aan lijden en sneuvelen gegeven zou worden. Ik zal allereerst hier kort op ingaan - kort, daar dit voor de monniken niet van toepassing is: ten eerste kon niemand van hen, behalve Bavo dan, zich frontsoldaat noemen (voor wie deze zingeving in de eerste plaats bedoeld was); ten tweede - en vooral - was voor hen als diepgelovigen zingeving aan de dood geen 'issue' meer (cf. *'Hoe eerder kapot, hoe eerder bij God'* ⁽²³¹⁾). De volledige onderwerping aan Zijn wil was inherent aan hun keuze voor het monnikenleven.

1. 'Hemelse bondgenoten' ⁽²³²⁾

De soldaat op weg naar het front, diende er in de eerste plaats van overtuigd te zijn dat de oorlog waaraan hij dadelijk zou deelnemen een rechtvaardige was. Dit was een eerste fase in het zingevingproces van het sneuvelen. Binnen het katholicisme was vanaf Augustinus een hele leer rond de rechtvaardige oorlog ontwikkeld ⁽²³³⁾ (onder andere Thomas van Aquino zou er ook zijn stempel op drukken). Hoewel het doden niet strookt met het evangelie is binnen deze traditie niet elke oorlog een moreel kwaad: "een oorlog is gerechtvaardigd als een belangrijke proportionele reden voorhanden is. (...) De 'bellum iustum'-ethiek is aldus een 'Grenzmoral' die vertrekt van een proportionaliteitsredenering waarin het premorele kwaad van de oorlog wordt afgewogen ten opzichte van de mogelijkheid om een goed te realiseren of een nog groter kwaad te vermijden. (...) Er moet ook voldaan worden aan een aantal

bijkomende morele criteria, die zowel de aanvaardbaarheid van de oorlog op zich betreffen ('ius ad bellum') als de wijze waarop de strijd wordt gestreden ('ius in bello')" ⁽²³⁴⁾. De Eerste Wereldoorlog bewees echter dat deze voorwaarden door de verschillende belligerenten naar eigen goeddunken konden worden geïnterpreteerd ⁽²³⁵⁾. Zo was het voor de Belgen - en bij uitbreiding alle geallieerden - niet moeilijk om van de oorlog een 'bellum iustum' te maken: de brutale Duitse schending van de Belgische neutraliteit, gepaard met wreedheden tegen de burgerbevolking, werd hiertoe dankbaar aangegrepen (en door propaganda extra in de verf gezet). Kardinaal Mercier was overigens een van de luidsprekers die deze visie vertolkten en onder het volk verspreidden, over hem verder meer. Met het recht aan zijn kant dacht men ook God en bij uitbreiding alle heiligen aan zijn zijde te hebben; een bondgenoot in de hemel dus (iets wat voor alle duidelijkheid beide partijen propageerden).

De wetenschap dat men een rechtvaardige oorlog vocht, met God als medestander in de strijd tegen het kwaad, woog voor de individuele soldaat misschien nog wat te licht; de retoriek had nood aan een meer persoonlijke touch. De soldaat op weg naar het front, die per slot van rekening zijn leven te verliezen had, diende bij zijn mogelijk sneuvelen ook iets te winnen te hebben. Dit kon door het sneuvelen als een geschenk, een offer te zien waarop het martelaarschap als beloning wachtte ⁽²³⁶⁾. In het lijden en de dood in de loopgraven zag men een imitatie van Christus (het zgn. dolorisme) en een opstapje naar de hemel: "The man who was seeking God was thus placed in the most materially difficult conditions, which were, paradoxically, the most favourable conditions for the spiritual encounter to take place. God is recognized in suffering" ⁽²³⁷⁾. Het lijkt haast een moderne, militaire variant van de middeleeuwse mystiek. In de jaren na de oorlog werd deze offergedachte, onder invloed van het toen heersende pacifisme, wel zoveel mogelijk geweerd en genegeerd. Tijdens de vier oorlogsjaren echter lijkt deze visie op het sneuvelen onder de gelovige soldaten algemeen aanvaard te zijn geweest. Het is immers opvallend hoe in geen enkele van de 849 brieven die Blontrock in zijn scriptie onderzocht ook maar een spoor van kritiek op de godsdienst terug te vinden is. Of zoals hij concludeert: "Vrome gelatenheid is overheersend" ⁽²³⁸⁾. De opvatting van het sneuvelen als sacrificie, gecombineerd met de 'dooddoener' het is Gods wil, blijkt aldus zeer doeltreffend te zijn geweest om elke religieuze kritiek in de kiem te smoren. Het is niet moeilijk

geschreven te vinden waaruit blijkt dat deze zienswijze makkelijk ingang vond in de (oorlogs)cultuur. Zo vormt de stelling van John Oxenham, waarin de offergedachte wordt gegeneraliseerd, een treffende illustratie: "De enige manier om deze slagvelden te bekijken zonder zijn geloof en geestelijke stabiliteit te verliezen, of het elementaire geloof in zijn lotgenoten en de diepe goedheid van God, bestaat er volgens mij in om ze eerbiedig te beschouwen als een enorm altaar waarop de mensheid, ten bate van een groots ideaal, zichzelf bij machte getoond heeft om het hoogste offer te brengen. Niemand toont een grotere liefde dan zij" (239). Hoewel er zo goed als geen kritiek kwam op het geloof, kan misschien iets aangehaald worden wat er op wijst dat deze religieuze argumentatie niet altijd of voor iedereen voldoende was: de enorme toename aan bijgelovige praktijken. Vaak hingen hoefijzer en kruisbeeld broederlijk naast elkaar; de (katholieke) Kerk kon niet meer dan met lede ogen deze opgang aanzien. Overigens kan ook het plaatsen van medailles door pater Edmundus ter bescherming van de abdij (cf. infra) in de schemerzone tussen geloof en bijgeloof geplaatst worden.

Deze religieuze argumentatie was trouwens niet enkel voor de geestelijken en gelovigen efficiënt. Ze kon ook een seculier/politiek doel dienen indien gelinkt aan het patriottisme (240). De leger- en politieke leiding had immers alle belang bij moedige en gemotiveerde soldaten, en laat het nu net zo zijn dat: "Courage, the supreme virtue of soldiers, becomes here an act of faith, and courage in the face of suffering was seen as the highest form of sacrifice" (241). Het religieuze discours kon dus werken als een extra motivatie en het patriottisme nog versterken (dat patriottisme en religie in tijden van oorlog elkaar probleemloos weten te vinden, is al - en zal nog worden - aangetoond bij de monniken van Sint-Sixtus, met die bedenking dat bij deze diepgelovigen de vaderlandsliefde wel tevreden moet zijn met het spelen van de tweede viool). Het vaderland, als offer en 'imitatio christi', kon bovendien de plaats innemen van de soldaat, zo bewijst volgende passage uit 'Als de Heiland' van René De Clercq (door Sophie de Schaepdrijver "de bard van het activisme" genoemd): "Jong en schoon, / Hebt ge u zelf aan 't kruis doen spijkeren / voor het heil der wereld. / Uw zuiver straalbloed perelt / In uw zwarte doornenkroon, / O België, Gods liefste zoon (...)" (242). Offer en slachtoffer zijn hier niet alleen qua woordbeeld nauw met elkaar verbonden.

2. Vredeswerk is Godswerk, de oorlog ook

De zingeving aan het lijden en de dood was maar een (weliswaar belangrijke) passage in het religieuze betoog rond de Eerste Wereldoorlog en was in de eerste plaats bedoeld voor de frontsoldaat. Zoals reeds gezegd diende ook de oorlog in het algemeen, in en met al zijn aspecten, omkaderd te worden. De basis van dit religieuze framework bestond uit de idee dat de oorlog een straf van God was: "nations, like the individuals of whom they consist, are punished by God to make them aware of their sins, of the need for expiation. (...) For most believers, the slaughter was meant to reestablish a balance between sin and sanction. War was a punishment" (243). Deze georkestreerde visie werd van hogerhand doorgegeven tot in de diepste regionen van de kerkelijke hiërarchie: van paus (244) tot de op de kansel prekende pastoor, van kardinaal tot de aan de soldaten predikende aalmoezenier, en van abt tot monnik: 'In mijne vroeger brieven heb ik aangetoond naar aanleiding der leering van O.H.V. den Paus en van onzen nooit volprezen Kardinaal Mercier dat wij den oorlog veeleer als een straf moeten aanschouwen die God in zijn rechtvaardigheid over de wereld heeft gezonden. Boeten wij dan in allen ootmoed en laten wij de vergelding aan Zijne Wijsheid' (245), aldus schreef Herman(us) Smets, abt van Westmalle (daar zijn brief een zo passende illustratie is bij dit hoofdstuk, heb ik hem integraal in de bijlage opgenomen). Te Sint-Sixtus blijkt deze boodschap goed te zijn overgekomen: 'Drukt Gods straffende hand loodzwaar op ons, bedient Hij zich van een heerschzuchtige, trotsche keizer, als van een roede om ons te tuchtigen; eenmaal, zijn wij er verzekerd van, eenmaal zal den

dag komen dat God: Hij, de wreker aller tijden, / de roê zal breken van 't kastijden, / En dan werpt Hij in struik en heg / Links en rechts de stukken weg' (246). Bovenstaande passage verraadt reeds een ander aspect van het religieuze discours: is de oorlog een straf van God, de vrede én de vergelding dienen eveneens van Zijn hand te komen. Op die manier wordt ook de verontwaardiging omwille van de Duitse inval gekanaliseerd via ditzelfde betoog en worden al te wraakzuchtigen getemperd door de vergelding in het vooruitzicht te stellen en over te laten aan God. De oorlog als straf van God lijkt resoluut te zijn aangenomen door de monniken van Sint-Sixtus. Zo wordt in geen enkele van hun geschriften de vraag naar het waarom gesteld, laat staan beantwoord. Volgens mij vormt dit nogmaals een bewijs van de politieke desinteresse en het wereldvreemde van de monnik. Andere gelovigen zochten wel naar een reden voor de straf. Ze vonden deze in de politiek en de moderniteit (het materialisme, de vooruitgang) van de seculiere maatschappij: "These arrogant civilizations were confident that they could live both without God and without war. God sent them the most barbarous of wars, fought with the new weapons of this civilization that was so proud of its technological progress" (247). De scheiding van Kerk en staat in Frankrijk in 1905 is een voorbeeld van wat men verstond onder deze arrogantie. Maar ook de dubbele vredesconferenties van Den Haag rond de eeuwwende (in 1899 en in 1907) waren vele katholieken in het verkeerde keelgat geschoten. Op deze conferenties, die hoogtepunten waren in de ontwikkeling van het internationale recht - met inbegrip van het oorlogsrecht - was de paus (onder druk van Italië) immers niet uitgenodigd geweest. Dit menselijk pogen om de oorlog uit te sluiten was volgens sommigen dan ook gedoemd te mislukken: "Omdat deze zuiver menselijke inrichting enkel op menselijke middelen steunend, een zuiver goddelijk doel beoogde, met weglating van het begin en einde van alle welgelukken: de goddelijke tussenkomst. Zóó is en blijft alle menselijk pogen uit den boeze! Vredeswerk is Godswerk!" (248).

In dezelfde adem werd ook de technologische vooruitgang bestempeld als een negatie van God, cf. deze passage uit een brief van de religieus-militair Jules Roose (afkomstig uit Nieuwkerke): "'t Wordt met den dag al klaarder en klaarder dunkt mij, hoe klein de mensch maar is, en hoe hij afhangt van de Heerschappij Gods. Zie de wetenschap en de vooruitgang had de besmettelijke ziekten en de hongersnood uit de maatschappij verbannen, en de jaarlijkse vredesconferentie te Den Haag zou alle oorlogen voorkomen. Fier kon de ongeloovigheid zijn overwinningen in Gods wezen spuwen en hem tergen en roepen: Waar zijn uw geesels thans? En zie, die vredestimmeringen, alleen door mensenhanden saamgeslagen met den Paus er buiten, zijn vaneen gesprongen... Weer past het neederig gebed van 't zuchtende mensdom: Van oorlog, pest, en hongersnood verlos ons Heer ...'" (249). Vanzelfsprekend was ook het atheïsme een gemakkelijke prooi voor de gelovige op zoek naar een zondebok. Abt Hermanus beschrijft de opgang ervan in zijn brief met een contradictio in terminis: de vergoddelijking van het atheïsme. Plaatsen waar dit atheïsme, en bij uitbreiding alle zonden van de wereld (zedebederf, 'zinsgenot') welig tierden, zijn 'scholen zonder God; in de slechte pers, op walgelijke tooneelen, in drankhuizen, sportclubs ens!' (250). De oorlog ziet abt Hermanus dan ook als een purificatie, een heling van al deze kwalen.

De hele retoriek rond de oorlog als vergelding Gods heeft ook een ambigu kantje: het feit dat God deze straf over de mensheid zond, belette immers niet dat diezelfde God - en bij uitbreiding alle heiligen - ook verantwoordelijk was voor het overleven, het ongeschonden doorkomen van de oorlog. Zo weerklinkt te Sint-Sixtus, wanneer de abdij geraakt wordt maar de schade opnieuw miniem blijkt (slechts enkele gebroken dakpannen bijvoorbeeld) telkenmale een 'Deo gratias'. En wanneer broeder Victor op 11 november 1918 de abdij in ogenschouw neemt en vaststelt dat ze er zo goed als ongeschonden uitziet, besluit hij als volgt: 'Met een dankbaar hart mogen wij Gods vaderlijke goedheid die ons zoo

zichtbaar beschermd heeft, loven en prijzen. (...) Meer dan eens was de toestand dreigend, zoo dat wij elk oogenblik meenden den vijand te zien aanrukken. Maar telkenmale was Gods hand ook daar om hen er op te wijzen dat zijn Goddelijke wil het "tot hiertoe en niet verder" had uitgesproken, en met of tegen dank, was de vijand wel verplicht zich aan dat Goddelijk raadsbesluit te onderwerpen. Wees dan eeuwig geloofd en gezegend, goede God, voor deze zoo zonderlinge en onverdiende bescherming, welke wij gedurende dezen oorlog hebben mogen onder vinden' (251). Ook danken de monniken de heiligen S. Benedictus en St. Bernardus, van wie pater Edmundus de 'medaljen' in de kerktoeren en aan de kloostermuren langs de kant van het front had opgehangen, om zo de bescherming van de abdij te verzekeren. Voor de gelovigen in het algemeen hoeft het feit dat straf en bescherming van eenzelfde persoon afkomstig zijn zichzelf helemaal niet tegen te spreken. De oorzaak van de straf was algemeen: het ging om een wereldzonde(n); waardoor individuele protectie van deze straf echter niet uitgesloten was - mits men een voorbeeldig, katholiek leven leidde natuurlijk.

Tot slot moest binnen dit mentale kader ook de vijand een plaats krijgen. Er diende met andere woorden een passende visie over de Duitsers geformuleerd te worden, conform de katholieke leer. Dat in de Bijbel vergevingsgezindheid een prominente plaats krijgt, lijkt de verontwaardiging en haat tegenover de oosterbuur niet echt getemperd te kunnen hebben (252): in de strijd tegen het kwaad (cf. de 'bellum iustum') was de analogie tussen de Duitsers en barbaren of zelfs de duivel al gauw gelegd. "Evidence of regret for this hatred, in the name of Christian love or universal brotherhood, is very rare" (253). Zo ook in het abdiarchief, waarin slechts een bescheiden poging tot vergeving teruggevonden kan worden. Opnieuw gaat het om een excerpt van de brief van abt Hermanus van Westmalle: 'Maar, B.B. (beminde broeders), wij zijn niet alleen vaderlanders, wij zijn ook katholieken en bovendien als priesters en kloosterlingen, de keurbende van het katholieke heir; en als zoodanig moet onze vaderlandsliefde door den Godsdienst verheven en geheiligd worden en de wrok in onze harten en op onze lippen tegen onze vijanden wegsterven, naar het voorbeeld en de leering van Hem van wien de Apostel zegt: Qui cum malediceretur non remaledicebat! Hij vermaledijde niet die Hem folterden, maar bad Zijnen Vader om vergeving voor hen die Hem den kruisdood deden sterven. Zoo hebben zijne Heiligen gehandeld, zoo ook moeten wij voor de beulen van ons zoo dierbaar, edelmoedig, katholiek België bidden en om vergeving smeken' (254). De monniken die hierna verontwaardigd opsprongen - als die er al waren - worden meteen weer tot zitten gemaand: in de daaropvolgende passage gaat het alweer over de straf die de Duitsers hoe dan ook te wachten staat. Het wanneer en de uitvoering van deze straf moet men echter overlaten aan de goddelijke voorzienigheid (255).

De dagboekschrijvers (behalve pater Edmundus, die het blijkbaar niet nodig vond woorden aan de vijand vuil te maken) lijken mee te dobberen op de golven van verontwaardiging die het land sinds augustus '14 overspoelden, en telkens opnieuw aanzwollen toen men weet kreeg van nieuwe Duitse wredeheden ergens in België begaan. Echt harde woorden vallen er nergens, maar vooral broeder Victor besteedt veel aandacht aan deze Duitse 'barbarijen': meermaals schrijft hij artikels die hierover handelen letterlijk over in zijn dagboek. Eens de Duitse opmars aan de IJzer gestrand is, weerklinkt ook wat voorzichtig triomfantelijke taal en een terechtwijzing van de Duitse hoogmoed, die men verpersoonlijkt ziet in de keizer: 'Den droom van den heerschzuchtigen despoot, van: 'Ein Gott, ein Kaiser', zal wel als rook verdwenen zijn en ook hij zal onder vinden dat het eeuwig waar zal blijven: Al staat gij nog zoo hoog / Laat nooit de hoogmoed schallen; / Hoe hooger dat gij staat, / Hoe dieper gij kunt vallen' (256). En zowel Ludovicus als Victor namen volgend versje dat verscheen in de Belgische Standaard over in hun dagboek: 'Die wacht am Yzer. (titel) / Waar is het dat de snoode Pruis / gekraakt wordt als een weegeluis?... / Ten Yzer is 't... aan 't Noordzeestrand, / Dáár mest zijn

lijk ons Vlaanderland!!! / Sa! Belgen! Wreekt uw bakermat / maakt in zijn bloed u dronken, zat! / 't Is aan den Yzer en niet aan den Rhyn / dat 't vuile beest door u verplet moet zijn!! / Vlaanderen, die Leeuw! / Wat Pruis is / Luis is / Kraakt ze dood!' (257). Maar behalve deze uitzondering (waarvan ze dus niet zelf de auteur zijn), vloeiden er uit de pen van de monniken nergens echt harde woorden noch opruiende taal.

3. Paus versus kardinaal

De twee figuren die het meest bepalend waren voor de manier waarop Belgische katholieken tegen de oorlog aankeken, waren paus Benedictus XV (258) en kardinaal Mercier. Waar de paus voorstander was van een katholiek neutralisme, dan groeide de kardinaal al gauw uit tot boegbeeld van het Belgisch nationalisme. Beiden bevonden zich dus niet op eenzelfde lijn, en om het voor de gelovigen nog verwarrender te maken, werden de pauselijke bemiddelingspogingen (en dan vooral de pauselijke vredesnota van augustus '17) door de geallieerden als partijdig bestempeld (259). Keren we echter eerst nog even terug naar de eerste oorlogsjaren. Benedictus deed onmiddellijk na zijn inauguratie een eerste, schuchtere poging om ook op politiek vlak tussen te komen in het conflict en riep de belligerenten op tot vrede. Maar zowel de spreekbuizen van de Franse als de Belgische katholieken, respectievelijk monseigneur Baudrillart en kardinaal Mercier, achtten een tussenkomst van de paus niet opportuun, en in de eerste oorlogsjaren zouden verdere pauselijke pogingen tot diplomatieke interventie zich dan ook beperken tot het humanitaire vlak (260). In 1917 achtte het Vaticaan dan toch de tijd rijp voor een concrete bemiddelingspoging. In augustus kregen alle betrokken landen een vredesnota in de bus, afgestempeld te Rome en gedateerd op de eerste dag van die maand. Erin werd, onder het motto 'echte christenen moeten als eersten op vrede uit zijn' opgeroepen de vijandelijkheden te staken en daarnaast werden ook enkele voorstellen gedaan die de paus als basis voor de vrede zag (261). De nota werd door de geallieerde landen echter allesbehalve op applaus onthaald (ook niet in Duitsland trouwens); vooral het feit dat er nergens een veroordeling van de Duitse agressie te lezen stond, zat hen hoog.

Gevolg was dat het pauselijk pacifisme en neutralisme als partijdig geïnterpreteerd werd, zo ook in België: in sommige kringen noemde men de paus 'Benoit le Boche', in fel contrast met de eerbied die men voor 'son Eminence le Cardinal' Mercier had. "Dat op basis van dergelijke opvattingen katholiek Vlaanderen verscheurd dreigde te worden, is duidelijk" (262); een zeer treffende illustratie van de gewetenstrijd waartoe het dualisme Benedictus - Mercier kon leiden, vinden we terug in het dagboek van pater Edmundus. Naar aanleiding van de vredesnota noteert hij er op 19 augustus 1917 het volgende: 'Vandage wordt eene voorstelling van vrede door de Paus aan de mogendheden, door den E.V. Abt op het capittel voorgelezen. Die voorstelling is bij Protestanten en slechte christene zeer bekribbeld en afgekeurd, zij zijn er zelfs over verontwaardigd. De pastoor van Reninghe denkt dat de Paus slecht is ingelicht, andere meenen dat de voorstelling verkeerd is verstaan in alle geval de goede katholieken zeker weten bijna niet wat er van denken. Die voorstelling van de Paus schijnt in strijd met hetgeen Mgr. Mercier eertijds zegde. De katholieke gazetten weten bijna niet hoe de zaak uitgelegd. De Paus spreekt van elk in zijn land terug te keeren, vrede te maken, alles te vergeven en vergeten maar Hij spreekt niet van schadevergoeding!... Het is spijtig dat zulks nu voorvalt ik zie op het weezen der engelschen dat ze mistevreden zijn. De Paus zal wel uitleg geven over zijn gezegde meening. Een weinig geduld'. Bemerkt de wat krampachtige manier waarop hij de paus toch maar niet afvallig wil zijn en zijn nota weigert te veroordelen, hoewel ook hij er sterke twijfels bij heeft.

Het zou echter nooit komen tot een scheuring in katholiek Vlaanderen. Reden hiervan was de enorme populariteit die kardinaal Mercier bij de gelovigen genoot. Hij had geen boodschap aan het neutralisme dat de paus predikte en bekampte de Duitse bezetter met een sterk nationalis-

tische retoriek gekoppeld aan het geloof: *"In 'Patriotisme et endurance' van Kerstmis 1914 hield de kardinaal zijn gelovigen voor dat zij 'in het diepste van hun ziel' de bezettende macht achtting noch gehoorzaamheid verschuldigd waren: deze kwamen alleen 's lands wettige en gekozen gezag toe"* (263). De brief vond een enorme weerklank, al gauw ook tot in onbezet België en Sint-Sixtus. Op een feestje ter ere van Driekoningen leest de Franse pastoor Lau, dan brancardier van het 20e corps, een zelfgeschreven gedicht voor, *'ter eere van den Belgischen Kardinaal Mercier, die over eenigen tijd door de Duitschers aangehouden werd wegens zijnen beroemden omzendbrief van Kerstmis 1914'* (264). Dat de kardinaal werd aangehouden, klopt niet - hoewel het voor de bezetter een tijdlang een optie was - waarschijnlijk werd dit gerucht verspreid om de figuur van de kardinaal nog wat meer heroïsch te maken. Bemerkt trouwens dat de kardinaal ook bij de Franse katholieken het nodige aanzien genoot, aangezien dit lofdicht door een Franse pastoor was geschreven. Enkel de activisten waren niet echt gelukkig met de populariteit van de kardinaal, daar zijn visie inging tegen hun streven naar een vergelijk met de bezetter. De reeds geciteerde Godfriedus vertolkt in zijn pamflet dit andere standpunt en roept erin op tot een staakt-het-vuren (een stoppen van "hopeloos, noodeloos bloedvergieten van Belgisch, van Vlaamsch bloed, want het is bekend, dat thans wel 80 ten honderd nog strijdende Belgen, Vlamingen zijn") en trekt verder fel van leer tegen "de verfranschte macht", de vijanden van ons ras, de vijanden onzer Kerk" (265). Het waren ook de activisten die, als enigen, positief reageerden op het pauselijke vredesinitiatief en hierom een brief waarin voldoening werd uitgedrukt naar Rome stuurden - mogelijk wel op aangeven van de bezettende overheid (266). De aanhang van deze katholiek-flamingantische visie was echter te klein - zoals reeds aangetoond lijkt deze ook bij de monniken geen gehoor te hebben gevonden - om het katholiek-nationalistische front met Mercier als vaandeldrager te verontrusten. Dit in tegenstelling tot de Tweede Wereldoorlog, toen was "de scheur tussen Vlaanderen en België ook een scheur in de Kerk" (267). Ook dit wordt treffend weerspiegeld in de Sint-Sixtusabdij: de bewoners toen waren verdeeld in 'witte' en 'zwarte' monniken - en dit had niets te maken met hun monnikenpij. Het zou zelfs zo ver gaan dat iemand door een medebroeder aan de Duitse bezetter werd verklikt. Dit is echter niet de plaats om in te gaan op de details van dit verhaal (maar misschien een idee voor een andere scriptie?).

Wordt vervolgd.

Noten:

230. Becker, Annette, 'War and faith. The religious imagination in France, 1914-1930', Berg, Oxford, 1998, p.51.
231. Zo schreef broeder Victor in zijn dagboek toen op 10 mei 1917 bij de beschieting van een Duits vliegtuig een stuk van een schrapnel op een meter afstand van hem neerviel: 'Was het een meter nader geweest, misschien ware ik niet meer in het land der levenden. Nu, hoe eerder kapot, hoe eerder bij God.'
232. Vrij vertaald naar abt S. Coubé en de titel van zijn boek (eigenlijk de titel van de publicatie met zijn adventtoespraken van 1914): 'Nos Alliés du ciel'.
233. De 'bellum iustum'-traditie was een van de drie grote stromingen i.v.m. oorlog en vrede binnen de geschiedenis van de katholieke kerk (de andere twee zijn het christelijk pacifisme en de heilige oorlogstraditie), cf. Burggraeve, R., De Tavernier, J., Vandeweyer, L., e.a., 'Van rechtvaardige oorlog naar rechtvaardige vrede', (Kadoc-Studies 15), University Press, Leuven, 1993, p.7.
234. Burggraeve, R., De Tavernier, J., Vandeweyer, L., e.a., op. cit., p. 90-91.
235. Men spreekt van 'de nationalistische herinterpretatie van de 'bellum iustum'(.). Aan beide kanten van de Rijn werd met overtuiging geclaimd dat men het morele recht en het gezag tot oorlogvoeren aan zijn kant had", in: *ibid.*, p. 96.
236. 'But death was also sacrifice, the death of the martyr who chose this fate for himself, his country, his kin. In this sacrifice aspect, death became a gift.', in: Becker, A., op. cit., p. 10.
237. *ibid.*, p. 52.
238. Blontrock, K., op. cit., p. 33. Ter illustratie haalt hij onder andere deze passage uit een brief van soldaat Richard Callemyn aan (1/8/1917): 'Maar aan de wil van God is er niets te doen, aan al hetgeen die voor ons beschikt is kunnen we niet echaperen, dat God doet is ons welgedaan', (*ibid.*, p.27).
239. Oxenham schreef dit gedicht na een bezoek aan de frontlijn in 1917, cf. Spagnoly, Tony en Smith, Ted, 'De leperboog 1914-1918. Schetsen van het westelijk front 2', De Krijger, Erpe, 1998, p. 8-9.
240. In Frankrijk was dit ook expliciet de bedoeling en wilde de geestelijkheid niet liever dan opnieuw een voet tussen de politieke deur te krijgen na de scheiding van Kerk en staat in 1905 (cf. Becker, A., op. cit., p. 174).
241. Becker, A., op.cit., p.51.
242. de Schaepe drijver, op. cit., p. 270 ; cf. ook "Les hommes se battent et meurent au nom d'une Patrie sacralisée qui tient la place de Dieu ou se confond avec lui", in: 'Imaginaires de guerre. L'Histoire entre mythe et réalité' (Textes réunis par Laurence van Ypersele), presses universitaires de Louvain et Bruylant - Academia, 2003, p. 494.
243. Becker, A., op. cit., p. 29. Sommige Franse katholieken opperden dat de oorlog bovendien een straf was voor de in 1905 doorgevoerde formele scheiding tussen Kerk en staat in hun land, cf. deze uitspraak van Mgr Péchenard: '(la guerre) est le vin que doit boire la France en punition de son athéisme', 'Chrétiens dans la première guerre mondiale' (sous la direction de Nadine-Josette Chaline), Cerf, Paris, 1993, p. 11.
244. 'De eerste encycliek van de nieuwe paus Benedictus XV, 'Ad beatissimi' (1/11/14), handelde over de oorzaken van de oorlog: een gemis aan wederzijdse liefde onder de mensen, een misprijzen van het gezag en een grof materialisme (!)", Burggraeve, R., De Tavernier, J., Vandeweyer, L., e.a., op. cit., p. 22.
245. ASS, correspondentie, brief van abt Herman Smets, abt van Westmalle, vanuit Tegelen (waar een deel van de gemeenschap van Westmalle naartoe was gevlucht), 7/6/1915 aan zijn kloosterlingen (deze van Westmalle en bij uitbreiding deze van Sint-Sixtus, cf. de abdij van Westmalle was toendertijd de moederabdij van Sint-Sixtus).
246. ASS, dagboek van broeder Victor, 21/7/1916. Gelijkaardige passages, waarin het steeds gaat over Gods straffende hand, komen meermaals terug in zijn dagboek.
247. Becker, A., op. cit., p. 29.
248. Godfriedus, 'Vlaamsche Katholieken, hoort!', s.n., s.d., p. 5. (Deze publicatie is aanwezig in het Kadoc).
249. Archief Bisdom Brugge, C 687: brieven van Jules Roose, brief 25/9/1918.
250. ASS, brief van Herman Smets, op. cit.
251. ASS, dagboek van broeder Victor, 'SLOT'.
252. Wel kampten sommige diepgelovigen duidelijk met een gewetenscrisis: 'Ennemis! Aimez-vous les uns les autres, a dit le Christ. Je ne vis que pour la haine et pour la tuerie. Pourquoi donc suis-je ici? Pourquoi dois-je haïr, moi qui n'avais appris qu'à aimer?', zo schrijft de franciscaan Martial Lekeux in zijn 'Mes Clôîtres dans la tempête', Librairie Plon, Paris, 1922, p. 11.
253. Becker, A., op. cit., p. 13.
254. ASS, correspondentie, brief van abt Hermanus, op. cit.
255. In een andere brief van abt Hermanus, enkel aan abt Bonaventura gericht, klinkt het trouwens heel wat opstandiger: 'Is er één gruwel, één onrecht dat die schurken van moffen, spijs alle protesten, in ons arm België niet plegen? Arm lief België!' (in: ASS, correspondentie, brief van abt Hermanus, 12/12/1916 vanuit Tegelen).
256. ASS, dagboek van broeder Victor, 2/8/1916.
257. ASS, dagboek van zowel pater Ludovicus als broeder Victor, 7/5/1915. Dit versje werd bedacht door priester (!) Jozef Dilger, die toen hij het neerschreef net in de abdij verbleef (dit zal trouwens ook wel deels een verklaring zijn voor het opnemen ervan in de dagboeken - een schrijfsel van iemand die ze kenden werd gepubliceerd!)
258. De oorlog was reeds losgebarsten toen hij gekroond werd, op 5 september 1914 (de vorige paus Pius X was in augustus '14 overleden). Benedictus XV wordt ook wel de 'unknown pope' genoemd en soms zelfs bestempeld als een intellectueel lichtgewicht, bv. in: Den Hartog, H., 'Paus Benedictus XV en de grote oorlog', in: 'De Grote Oorlog. Kroniek 1914-1918. Deel 1', Aspect, Soesterberg, 2002, p. 271.
259. "Benedictus XV s'attacha dès son entrée en fonction à une stricte impartialité, mal reçue bien entendu par chacun des belligérants (...) Aux yeux de catholiques français et belges, Rome n'a pas porté une nette condamnation de l'invasion de la Belgique ni des crimes de guerre de l'Allemagne: exécutions d'otages, destruction de la cathédrale de Reims", 'Chrétiens dans la première guerre mondiale', op. cit., p. 154
260. Burggraeve, R., De Tavernier, J., Vandeweyer, L., e.a., op. cit., p. 23. Ook noopten de oorlogsomstandigheden de paus tot enkele 'praktische' aanpassingen van de katholieke leer, zo stond Benedictus in juni 1916 toe dat soldaten op de frontlijn niet nuchter moesten zijn om de H. Communie te kunnen ontvangen.
261. Burggraeve, R., De Tavernier, J., Vandeweyer, L., e.a., op. cit., p. 24.
262. Burggraeve, R., De Tavernier, J., Vandeweyer, L., e.a., op. cit., p. 118.
263. de Schaepe drijver, Sophie, op. cit., p. 122.
264. ASS, dagboek van pater Ludovicus, 10/1/1915.
265. Godfriedus, 'Vlaamsche Katholieken, hoort!', s.n., s.d., respectievelijk p. 3 en p. 6. Bij hem is ook geen spoor terug te vinden van de eendracht tussen Belgische en Franse katholieken, integendeel, hij noemt (op p. 9) Frankrijk 'de afvallige oudste dochter der Katholieke Kerk'. De Franse scheiding tussen Kerk en staat van 1905 is bij hem duidelijk nog niet verteerd.
266. 'Toen kardinaal Mercier daar weet van kreeg, (...) vroeg hij met aandrang dat het schrijven onbeantwoord bleef', Burggraeve, R., De Tavernier, J., Vandeweyer, L., e.a., op. cit., p. 25.
267. *ibid.*, p. 96.